

Kelderwoningen en een beerput in de Lastage

**Archeologische opgraving Nieuwe Jonkerstraat
(2007)**

AAR (Amsterdamse Archeologische Rapporten) 44, 2010

Jerzy Gawronski, Robrecht Vanoverbeke, Ranjith Jayasena

Inhoud

Basisgegevens	4
1 Inleiding	5
2 Achtergronden	6
2.1 Achtergronden	6
2.2 Vraagstellingen en onderzoeksmethode	10
3 Resultaten	12
3.1 Sporen en structuren	12
3.1.1 Prestedelijke fase A: 15de-16de eeuw	124
3.1.2 Prestedelijke fase A: 1550-1600	125
3.1.3 Stedelijke fase: 1600-1930	127
4 Vondsten	28
4.1 Kookgerei (aardewerk)	29
4.2 Consumptie (aardewerk)	29
4.3 Sanitair (aardewerk)	31
4.4 Overig (aardewerk)	31
4.5 Glaswerk	32
4.6 Rookgerei	32
4.7 Hout	33
4.8 Textiel	34
4.9 Speelpenningen	34
5 Synthese en Conclusie	35
6 Literatuur	38
Bijlage 1 Sporen	41
Bijlage 2 Vondsten	45
Bijlage 3 Deventer systeem catalogus	59
AAR (Amsterdamse Archeologische Rapporten)	73

Basisgegevens

Plangebied	Nieuwe Jonkerstraat 4
Adres	Nieuwe Jonkerstraat 4
Kadaster	ASD05G08513 ASD05G08512
RD-coördinaten	NW x: 121.963 y: 487.417 NO x: 121.975 y: 487.406 ZW x: 121.946 y: 487.412 ZO x: 121.966 y: 487.395
TOPO-code BMA	NJ
OM-nummer	22099
Opdrachtgever	Architectenbureau Jaap Dijkman B.V.
Bevoegd gezag	Gemeente Amsterdam Stadsdeel Centrum
Uitvoerder	Gemeente Amsterdam Bureau Monumenten & Archeologie
Beheer en plaats documentatie	Gemeente Amsterdam Bureau Monumenten & Archeologie

1 De locatie van de vindplaats Nieuwe Jonkerstraat binnen het stadsdeel Centrum

1 Inleiding

Van 16 april tot en met 1 mei 2007 heeft de Afdeling Archeologie van het Bureau Monumenten & Archeologie (BMA) een Archeologische Opgraving (AO) uitgevoerd op de locatie Nieuwe Jonkerstraat 4 in Amsterdam. De aanleiding voor het onderzoek was de voorgenomen bodemversterking als gevolg van nieuwbouw met een bijhorende ondergrondse parkeergarage. Aangezien de bouwlocatie deel uitmaakt van een gebied met hoge archeologische verwachting zou de bodemversterking mogelijk archeologisch erfgoed aantasten. Onderzoek en documentatie van archeologische bodemvondsten zijn daarom gepland voorafgaande aan de verdere bouwfaserings.

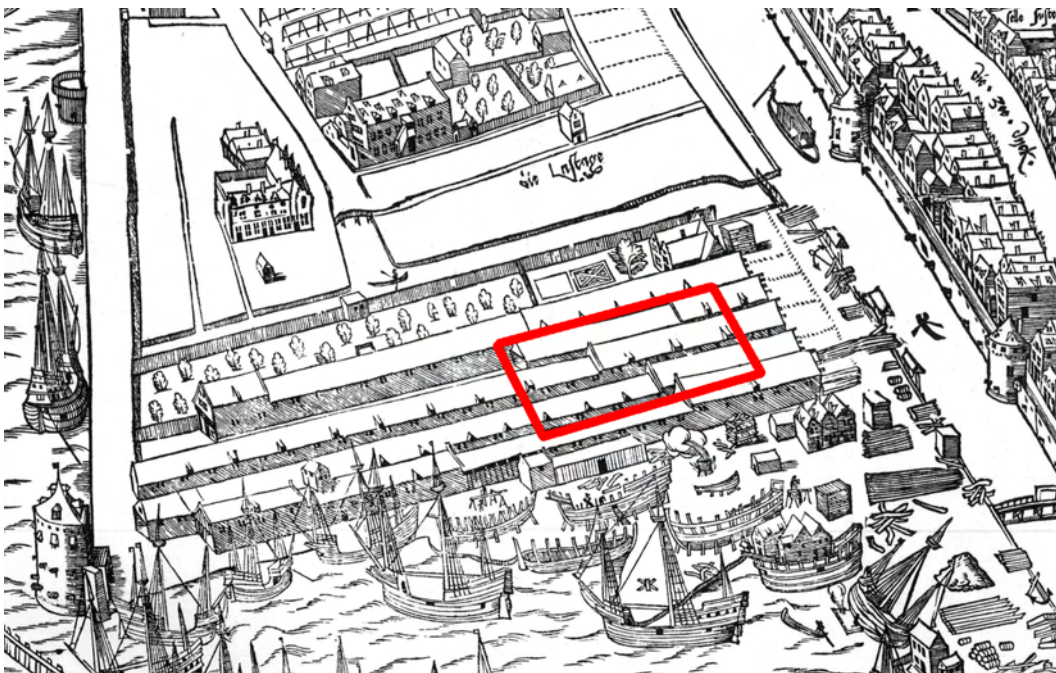

2 Het onderzoeksterrein binnen de topografische situatie van 2007

2 Achtergronden

2.1 Achtergronden

De tegenwoordige stedelijke bouwlocatie Nieuwe Jonkerstraat was oorspronkelijk tot de 16de eeuw buiten de stadsgrenzen gelegen. Nadat Graaf van Holland Amsterdam in 1342 stadsrechten had verleend, werd de toenmalige stadskern herhaaldelijk uitgebreid en heringericht. Aan de oost- en westzijde van de Amstel werden burgwallen gegraven. De Nieuwezijds Voorburgwal, aan de westzijde van de stad, werd voor het eerst vermeld in 1333, diens oostelijke tegenhanger, de Oudezijds Voorburgwal, in 1352.¹ Omstreeks 1380 werd de stad opnieuw uitgebreid met een zone omzoomd door de achterburgwallen. Een volgende stadsuitbreiding ging van start in het jaar 1425. Het tracé van de toenmalige stenen stadsmuur, voltooid rond ca. 1500, liep langs de huidige Singel Kloveniersburgwal en Geldersekade. Het zou nog eens honderd jaar duren, tot de Eerste Uitleg in 1585, voordat de bouwlocatie onderdeel ging uitmaken van het feitelijke stedelijke gebied.

3 De onderzoekslocatie (in rood) op een detail van een kaart van Cornelis Anthonisz, 1544, rechts in beeld is de stadsmuur (met torens) van 1482 te zien. Het noorden is rechtsonder

In het stadsrechtelijk handvest van 9 december 1342 werd wel voor de eerste keer melding gemaakt van een haven ten oosten van de stadswal, de Oudezijds Waal, waar thans de bouwlocatie zich bevindt.² Dit was in eerste instantie niet meer dan een natuurlijke inham in het IJ, ontstaan tijdens een stormvloed in 1170³ of bij een dijkdoorbraak ergens tussen 1377 en 1383.⁴ Door diens gunstige ligging, vlakbij de stad

¹ Speet 2004, 83.

² Fremery 1925, 26.

³ Speet 2004, 97.

⁴ Van Nierop 1955, 37.

en enigszins in de luwte, werden hier al in de 14de eeuw allerlei havenfuncties ondergebracht. Aan deze eerste haven ontwikkelde zich het scheepvaartkwartier de 'Lastage'. De naam 'Lastage' is waarschijnlijk afgeleid van het 'lastaedzen' van koggeschepen op deze plek, een omschrijving die voor het eerst wordt gebruikt in een grafelijke rekening uit 1344 en uitgelegd kan worden als het overladen van goederen van inkomende zeeschepen op kleinere schuiten die de verdere verspreiding in de stad verzorgden.⁵ Het gebied werd ingericht voor de bouw, het onderhoud en de stalling van schepen.⁶ Er werden werkplaatsen, lijnbanen en scheepswerven aangelegd (afb. 3). Vanwege de strategische ligging in het schootsveld van de stad kregen de Lastagiërs meerdere malen het verbod opgelegd om hun gebied op te hogen. Zo werd in de Sententie van 1545 vastgelegd dat het 'Aan de geërfden werd verboden hun wijk te verhoogen meer dan zij tegenwoordig was'.⁷ De stad zag nauwlettend toe op de naleving van het ophoogverbod. Uit processtukken uit 1551 blijkt dat er na 1545 toch met schuiten puin, modder en schelpzand werd aangevoerd om de Lastage op te hogen. Het verweer van de bewoners was dat het niet om ophogingen ging, maar om pogingen om het inklinkende land op hetzelfde peil te houden. Als bewijsvoering lieten zij ter plaatse de verzakte vloeren onder bedsteden en kasten zien.⁸ Bij de stadsommuring die in 1482 van start ging werd de Lastage overgeslagen. Zo bleef een kostbaar industriegebied buiten de stadsmuren liggen. De bewoners waren het hier niet mee eens, aangezien deze zijde van de stad gevoelig was voor aanvallen van buitenaf. Het was toen verboden om hier ook maar iets op te trekken uit harde materialen als steen. Er moest gebouwd worden met hout en met 'week' dak, zodat het gebied bij oorlogsdreiging snel ontruimd kon worden.⁹

4 Detail van de stadsplattegrond van Jacob van Deventer uit 1560. In rood is goed het stedelijke weefsel binnen de stadsmuur te zien. Direct buiten de stadsmuur aan de rechterkant is de Lastage weergegeven als een open gebied met rafelige oeverzone. De vindplaats is met een pijl gemarkeerd

⁵ Vliet 2006, 23. Een oudere interpretatie ging uit van een herkomst van Lastage uit het bastaard latijnse woord 'lastaedse', wat ballast betekent en verwijst naar het ballasten (verzwaren ter bevordering van de stabiliteit) van schepen, een activiteit die hier moet plaatsgevonden hebben. Zie Van Nierop 1955, 37.

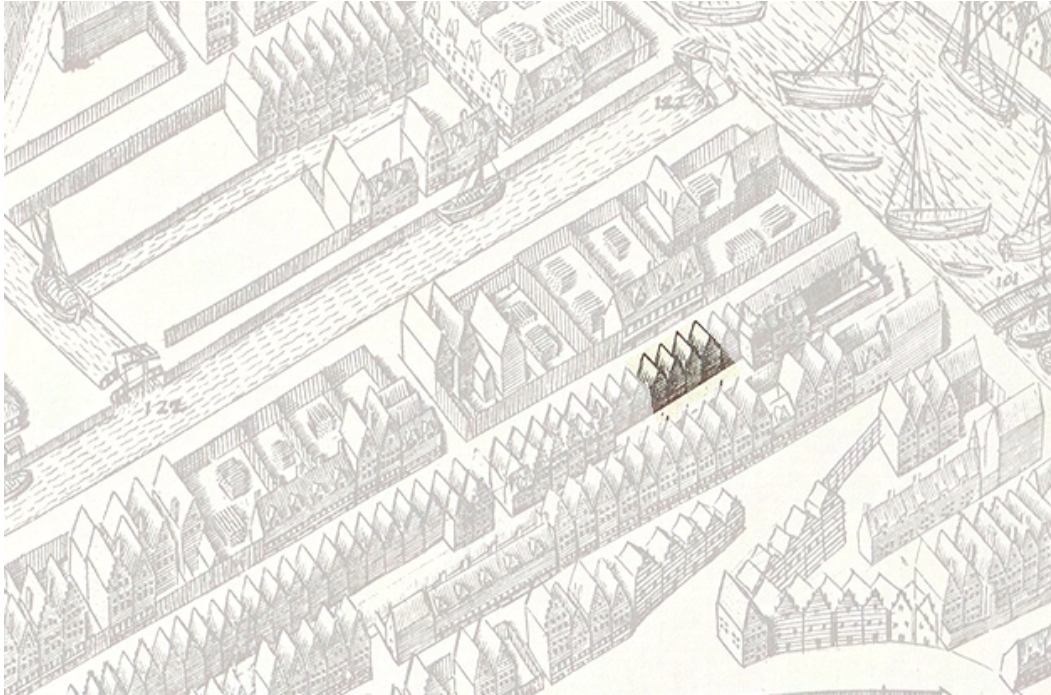
⁶ Carasso-Cock 2004, 97, 98, 128.

⁷ De Fremery 1925, 48.

⁸ De Fremery 1925, 52.

⁹ Burger 1918, 55.

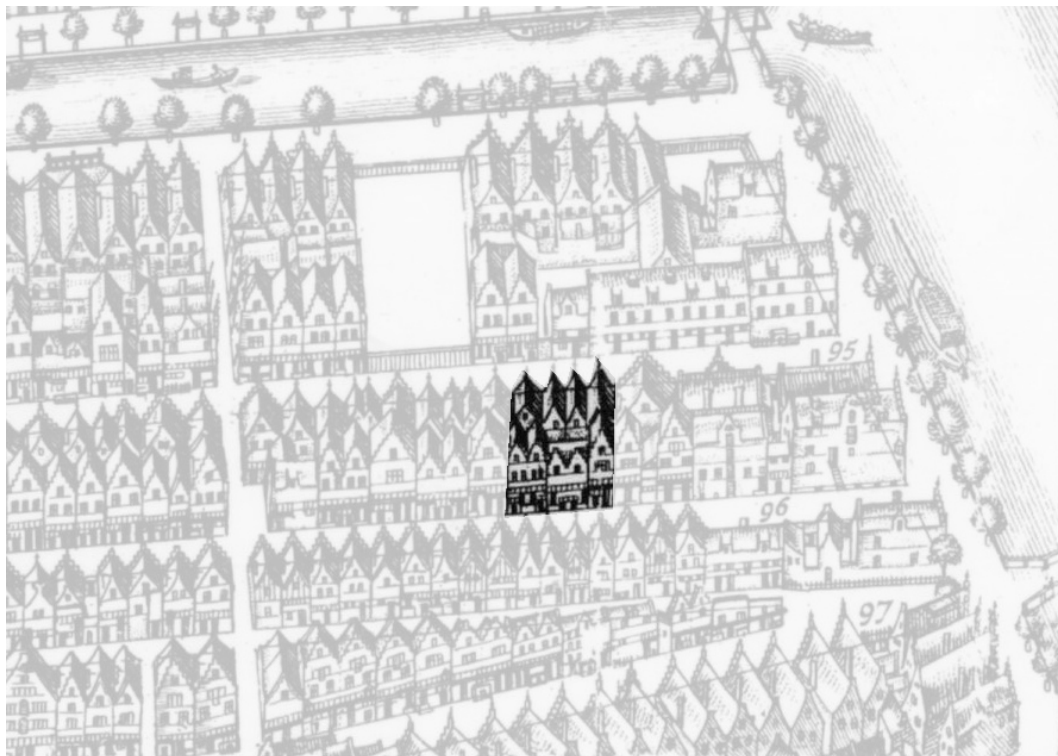
Er werd rond 1515 een nieuwe verdedigingsgracht gegraven, de Oude Schans, met aan het IJ de Montelbaanstoren. De nieuwe gracht met een aarden wal zorgde voor enige bescherming, maar de Lastage bleef kwetsbaar. In 1512 en 1543 leidde de dreiging van belegeringen door Gelderse troepen tot verschillende ontruiming van het hele gebied. In hun ijver om de wijk binnen de stadsmuren te krijgen verzochten de bewoners zelfs om hulp van de Geheime Raad in Brussel. Tevergeefs, ze moesten nog wachten tot 1585.

5 De onderzoekslocatie op een detail van een kaart van Pieter Bast uit 1617. De lijnbanen en loodsen hebben plaatsgemaakt voor huizenbouw. Hier en daar zijn nog enkele open kavels, maar het overgrote deel is bezet. Het noorden is rechts

In 1585 breidde Amsterdam zich met de Eerste Uitleg verder uit naar het oosten, waarbij met name de haveninfrastructuur werd verplaatst naar de nieuw aangelegde eilanden aan de rand van de stad, Uilenburg, Rapenburg en Marken. De voormalige Lastage, nu goed beschermd gelegen binnen moderne verdedigingswerken, groeide vervolgens uit tot een woonbuurt (afb. 5 en 6). Deze functie heeft het tot op de dag van vandaag behouden. In de loop der tijd zakte de Lastage af tot een minder welvarende stadswijk.

In het begin van de 20ste eeuw leidde de slechte toestand van de bebouwing tot een ingrijpende sanering van de Nieuwe Jonkerstraat. In 1928 werden 200 woningen in de Ridder- en Jonkerstraat onbewoonbaar verklaard. De bouwvallige woningen werden vervangen door nieuwbouw deels bestaand uit lage bedrijfsruimten. De loods op de percelen Nieuwe Jonkerstraat 4 / Nieuwe Ridderstraat 5 is in 1934 gebouwd op de plek waar tot 1930 vier percelen langs de Jonkerstraat en vier percelen langs de Ridderstraat stonden, die toen in het kader van de stadssanering werden gesloopt. Het ging om de panden Jonkerstraat 4, 6, 8 en 10 en Ridderstraat 1, 3 en 5 zoals weergegeven op de buurtatlas Loman 1876 en 1892-1903 (afb. 7, 12, 13). In 1931 kregen beide straten, waarvan de rooilijnen niet veranderden, de naamstoevoeging 'Nieuwe'.

6 De onderzoekslocatie op een detail van een kaart Balthazar Florisz. van Berckenrode 1625. De Lastage bestaat hier enkel uit woonhuizen. Het noorden is rechtsonder

In 1975 zijn tijdens archeologisch onderzoek in de Koningstraat en de Dijkstraat¹⁰ ophogingslagen en kadestructuren aangetroffen die betrekking hadden op de inrichting van de Lastage aan het begin van de 16de eeuw. Daarnaast is bij het afzinken van de caissons van de metro-Oostlijn een grote hoeveelheid vondsten geborgen uit de bodem van dit deel van de Nieuwmarktbuurt. Deze vondsten hebben nadere informatie verschaft over de materiële cultuur van vroeg Amsterdam in relatie tot de topografie van de stad. Ze zijn een goede graadmeter voor het potentieel van het nog aanwezige bodemarchief van de Lastage.

7 Detail uit de buurtatlas van Loman uit 1876. De toenmalige parcellering met huisnummering is hoogstwaarschijnlijk reeds in het begin van de 17de eeuw ontstaan en is praktisch ongewijzigd gebleven tot 1930. Het noorden is linksboven

¹⁰ BMA-topocode resp. KO en DIJ

2.2 Vraagstellingen en onderzoeksmethode

Zowel op historische gronden als vanwege archeologische ontdekkingen in de directe omgeving had de bouwlocatie voor aanvang van het onderzoek een hoge archeologische verwachting. De vindplaats is verbonden met de ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling van Amsterdam van de 14de tot de 20ste eeuw en over de geschiedenis van de materiële cultuur in de stad in het algemeen en de functionele ontwikkeling van de Lastage als scheepvaartkwartier in het bijzonder. Op de onderzoekslocatie werden overblijfselen verwacht die verband hielden met de aanleg, de inrichting en het gebruik van de Lastage vanaf de Late Middeleeuwen tot en met het begin van de 20ste eeuw.

Het Programma van Eisen van dit onderzoek bevatte de volgende algemene vraagstukken die als richtlijnen voor de vraagstellingen van de archeologische opgraving dienden:

- de aanwezigheid van archeologische sporen binnen het plangebied, hun datering en fasering en hun exacte omvang en ligging (horizontaal en verticaal).
- de toestand van de archeologische sporen, de mate van verstoring van de ondergrond en met name de staat van behoud van organisch en ecologisch materiaal en metaalvondsten.
- het belang, in lokaal, regionaal en landelijk opzicht, van de binnen het plangebied aanwezige archeologische resten.
- de gebruiksgeschiedenis van de vindplaats.
- de samenstelling van de ophogingspakketten en de eventuele aanwezigheid van stadsafval.
- de situering van plattegronden van eventuele bouwwerken of andere structuren als woonhuizen of werkplaatsen. Van belang is vast te stellen in hoeverre de archeologische structuren overeenkomen of afwijken van het historisch kaartbeeld.
- de technische uitvoering van de gebouwstructuren en hun funderingen.
- Een reconstructie van het prestedelijke natuurlijke landschap.

8 De onderzoekslocatie voor aanvang van de archeologische werkzaamheden. De aanwezigheid van het dak en de centrale steunpilaar zorgden voor een aangepast puttenplan. Foto richting zuiden

Het civieltechnisch programma van eisen zorgde voor een aantal extra logistieke randvoorwaarden voor de uitvoering van het archeologisch veldwerk. Van de in 1934 gebouwde werkplaats was namelijk alleen de vloer gesloopt; de muren en het dakwerk zouden pas in een later bouwstadium tegen de vlakte gaan. Vanwege het feit dat de dakconstructie intact bleef, waren er in het opgravingsvlak enkele staanders gesitueerd die de inzetbaarheid van de graafmachine belemmerden en de capaciteit van het stortdepot beperkten. In totaal zijn gefaseerd vijf werkputten aangelegd: drie werkputten waren gelegen langs de Nieuwe Ridderstraat, en twee werkputten langs de Nieuwe Jonkerstraat. Zo werd langs de Nieuwe Ridderstraat de bouwlocatie over de volle breedte opgegraven. Langs de Nieuwe Jonkerstraat werd alleen het middengedeelte niet onderzocht. De aanleg van deze vijf werkputten resulteerde in een opgegraven areaal van 95 m² en daarmee bijna circa 75% van het hele terrein.

De relevante sporen zijn met minstens twee vlakken gedocumenteerd. Alle aanwezige grondsporen werden gecoupeerd, afgewerkt, beschreven, gefotografeerd en gedocumenteerd op vlak- en profieltekeningen (schaal 1/20, conform KNA 3.1). Er is vondstmateriaal uit verschillende stratigrafische contexten en grondsporen geborgen. Van houten structuren en houten onderdelen van funderingen werden dendrochronologische monsters genomen in geval de datering van de verschillende bouwelementen relevant en uitvoerbaar was. De monsters dienden voor een beter beeld van de middeleeuwse en postmiddeleeuwse periodisering. Er zijn een beerput en een beerkuil onderzocht. Beide sporen zijn machinaal gecoupeerd, waarbij eerst een complete helft integraal in big bags werd geborgen en gezeefd. Na het tekenen van de profielen werden de resterende helften integraal geborgen en gezeefd. Uit de ophogingslagen werd materiaal verzameld om inzicht te krijgen in de chronologische ontwikkeling van de inrichting van het prestedelijke gebied de Lastage. In totaal zijn 101 spoornummers en 68 vondstnummers uitgeschreven.

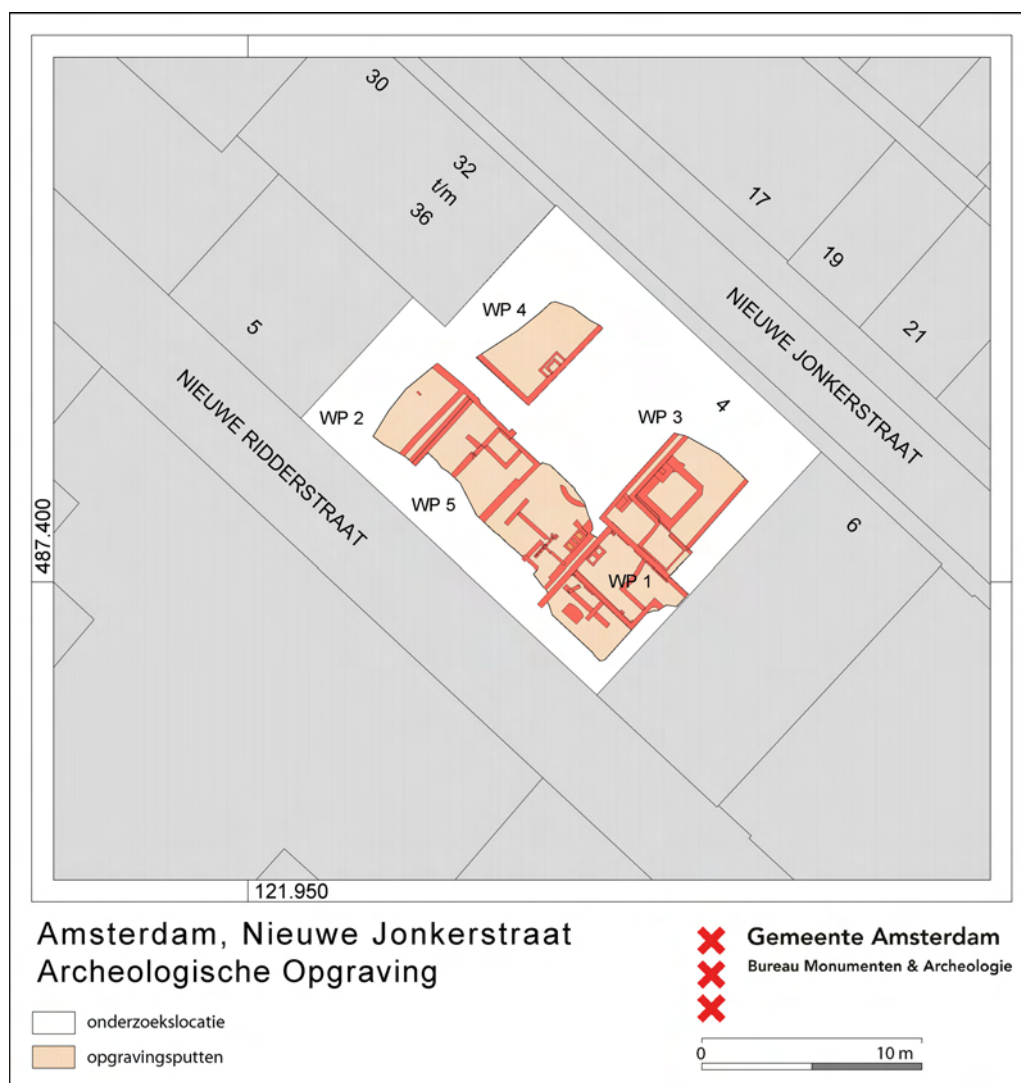
9 De Nieuwe Jonkerstraat met de loods links in 1956 (Stadsarchief Amsterdam) en in 2007: de situatie blijkt vrijwel ongewijzigd

3 Resultaten

3.1 Sporen en structuren

De vijf werkputten correspondeerden met een even groot aantal historische huispercelen. De rooilijn ervan kon niet worden opgegraven wegens het opgaande muurwerk van de in stand gehouden loods. Ondanks deze beperkingen was het mogelijk om verschillende bouwfasen van de huizen te achterhalen in samenhang met de oorspronkelijke parcellering die zich door de tijd heen heeft gewijzigd. De archeologische sporen hebben betrekking op een gebruiksgeschiedenis van de bouwlocatie waarbinnen drie fasen kunnen worden onderscheiden:

1. Prestedelijke fase A: 15de – 16de eeuw
2. Prestedelijke fase B: 1550-1600
3. Stedelijke fase: 1600-1930

10 De ligging van de werkputten met (vereenvoudigde) sporen

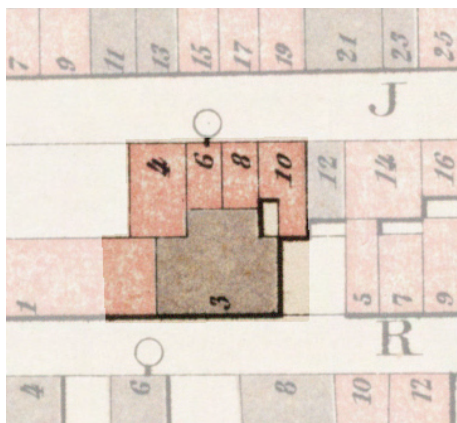

11 Jonker- en Ridderstraat op het minuutplan van 1820

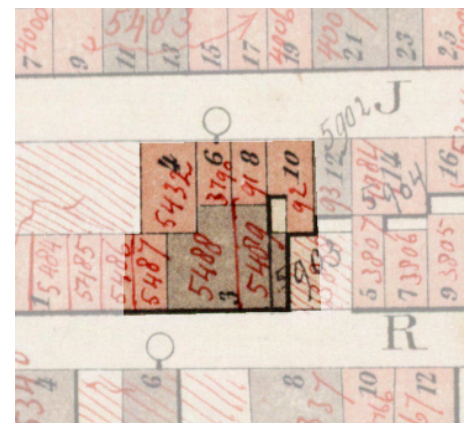
Teneinde de archeologische sporen en structuren in verband te kunnen brengen met historische perceels- en bouwontwikkelingen, zijn de werkputten gekoppeld aan de huisnummers van de Loman buurtatlas van 1876 (afb. 12). Tot de sanering van 1930 was dit de benummering van de huizen, die terugging op voorgaande kadaster parcelleringen, zoals die van de minuutplan van 1820 (afb. 11). Van deze kaarten is af te leiden dat tussen 1820 en 1876 zowel Ridderstraat 1 als 3 ontstonden door samenvoeging van twee losse percelen. In 1931 werd met de straatnaamwijziging, waarbij beide straten het toevoegsel 'Nieuwe' kregen, ook een nieuwe nummering ingevoerd. De Nieuwe Jonkerstraat 4 bestond oorspronkelijk uit de huisnummers Jonkerstraat 4, 6, 8, 10 (afb. 11, 12, 13). Aan de Ridderstraat kant stonden in 1876 de percelen 1 en 3 die ieder uit twee oorspronkelijk losse percelen waren samengesteld (afb. 11, 12). Tussen 1892 en 1903 is perceel Ridderstraat 1 weer opgesplitst in vier panden en Ridderstraat 3 in drie (afb. 13).

De 1876-percelen zijn als volgt over de werkputten verdeeld:

- Werkput 1: Ridderstraat 5
- Werkput 2: Ridderstraat 1
- Werkput 3: Jonkerstraat 10
- Werkput 4: Jonkerstraat 4
- Werkput 5: Ridderstraat 3

12 Buurtatlas van Loman uit 1876. De huizen aan de Jonkerstraat blijven t.o.v. de situatie in afb. 11 ongewijzigd. Ridderstraat 1 en 3 bestaan ieder uit twee samengetrokken panden. Het noorden is linksboven

13 Buurtatlas Loman extra (ca. 1892-1903). Alweer zien we alleen aan de Ridderstraat veranderingen in de onderverdeling van de panden. Het noorden is linksboven

3.1.1 Prestedelijke fase A: 15de – 16de eeuw

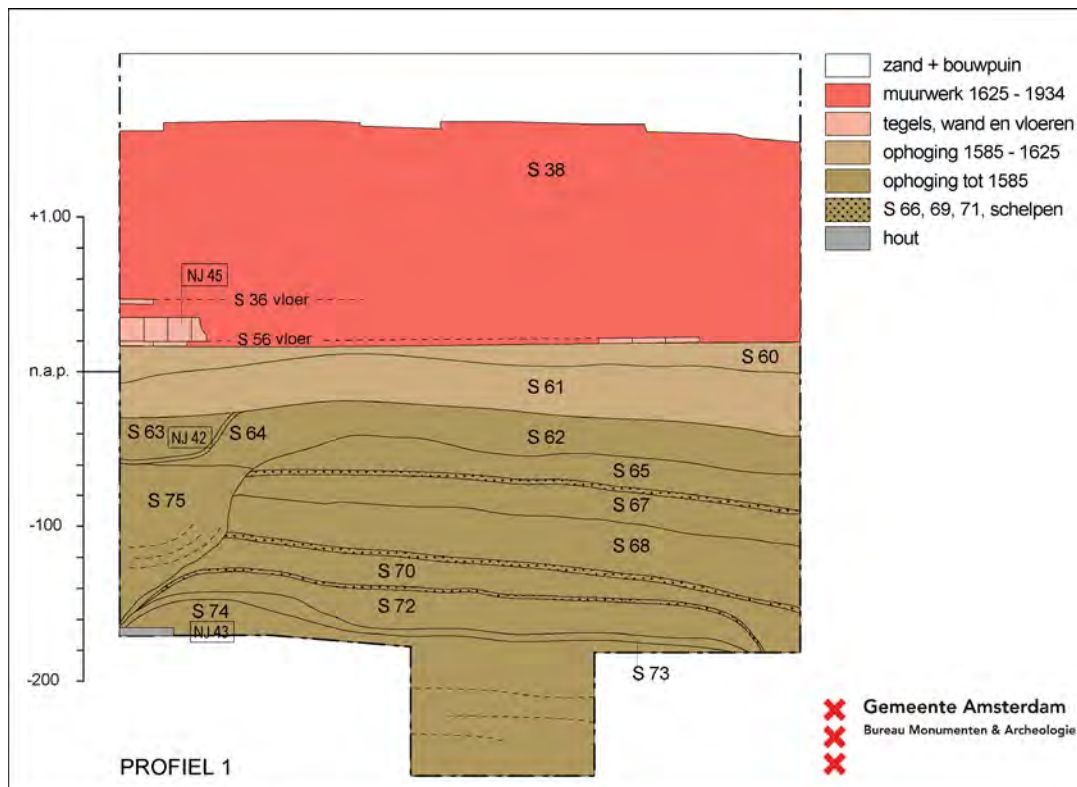
Oorspronkelijk was dit een buitenstedelijk gebied waar de natuurlijke ondergrond bestond uit Hollandveen. In de profielen van de diepste werkputten 3 en 4, die tot circa 5 m onder maaiveld reikten, is deze stratigrafische fase niet in zicht gebracht. Vanaf het huidige niveau van de Nieuwe Jonkerstraat op 2,24 m + NAP tot het diepste ontgravingpunt van 2,72 m ÷ NAP was sprake van een solide pakket van ophogingen die vanaf de Late Middeleeuwen moeten zijn aangebracht. Dit meters dikke grondpakket maakte deel uit van de totale ophoging van de Lastage. Vanwege het ontbreken van de natuurlijke gelaagdheid in beide diepe werkputten zijn geen paleo-ecologische monsters genomen en was een nadere reconstructie van het prestedelijke natuurlijke landschap niet mogelijk.

In de stratigrafie zijn verschillende fasen in het vroegste landgebruik waargenomen. Binnen de opeenvolging van ophogingslagen (kleilagen, al dan niet venig) was een afwisseling van looppniveaus die met de verschillende ophogingen waren geassocieerd. Dit waren geen geplaveide oppervlakken, maar dunne schelplaagjes die het drassige terrein begaanbaar moesten maken. Over het gehele terrein waren tenminste drie van dergelijke niveaus te onderscheiden, op achtereenvolgens 1,10 m ÷, 0,90 m ÷ en 0,60 m ÷ NAP (profiel 1, afb. 14 en 15). Deze schelpenlagen kunnen wijzen op werkvloeren van werkplaatsen en/of ateliers die onder meer voor de scheepsbouw in de prestedelijke Lastage aanwezig waren en op de kaart van Anthonisz. weergegeven worden.

14 Profiel 1 in werkput 3. Foto richting zuidoosten

Het vondstmateriaal in de verschillende lagen duidt op een start van de ophogingen aan tenminste het einde van of na de 15de eeuw. Een van de onderste lagen (S 53) van het profiel in werkput 4 bevatte een fragment van een Siegburg kan (NJ-30) uit 1450-1500. Aangezien de onderkant van de ophogingen niet werd bereikt, kan de aanplemping van de buurt feitelijk nog eerder dan 1450 begonnen zijn.

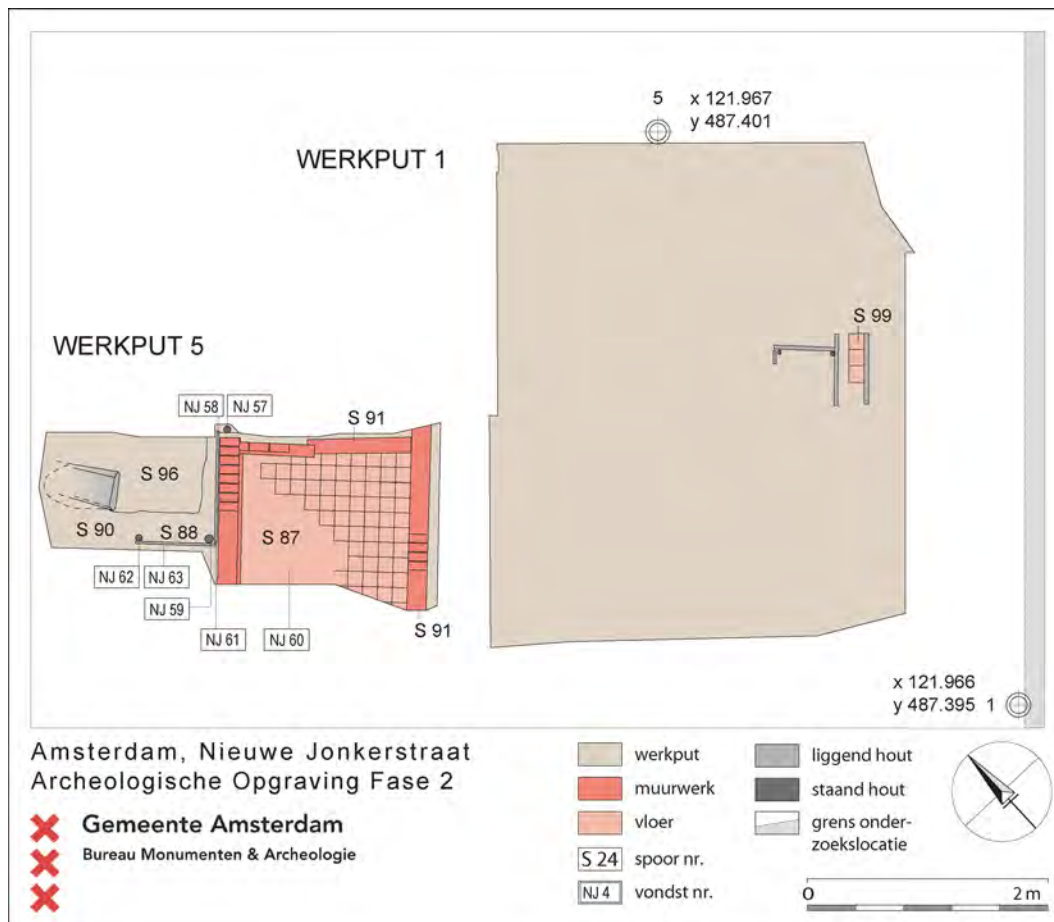
15 Profiel 1 in werkput 3. Er wordt een onderverdeling gemaakt in 3 periodes: de onderste lagen behoren tot de prestedelijke fasen A en B, een onderscheid is hier moeilijk te maken. De ophogingen erboven behoren samen met het opstaande vloer- en muurwerk tot de stedelijke bouwfase

Van de eerste bebouwing, of het nu werkplaatsen, touwbanen of houten huizen waren, werden geen expliciete sporen aangetroffen. De 16de-eeuwse ophogingslagen en loop- of werkniveaus zijn in verband te brengen met de uit historische bronnen bekende ophogingen ten gevolge van de verzakkende ondergrond.

3.1.2 Prestedelijke fase B: 1550-1600

In de tweede fase van de prestedelijke gebruiksgeschiedenis van de Lastage werden de vroegste stenen structuren gebouwd. Hiervan restten alleen sporen in de zuidoostelijke hoek van de bouwlocatie in de vorm van twee plavuizen vloeren die gedateerd konden worden van vóór of net na de Eerste Uitleg van 1585.

In werkput 1 in de zuidoosthoek van de bouwlocatie (oostdeel van Ridderstraat 5) lag op circa 0,25 m ÷ NAP een rij rode plavuizen van het kenmerkende 16de-eeuwse formaat 12 x 12 x 2,5 cm (S 99, afb. 16). Ten westen van dit plavuizenrijtje bevond zich ook nog deel van een houten bekisting, bestaande uit twee planken en twee paaltjes. Van het (laat) 16de-eeuwse looppniveau op 0,25 m ÷ NAP restte niet meer dan dit vloerfragment, aangezien het grootste deel was vergraven en doorsneden door de aanleg van de latere huizen, bijvoorbeeld door de muren S 6 (laat 17de eeuw) en S 27 (vroeg 18de eeuw).

16 Vereenvoudigde sporenkaart Fase 2: de twee vloerrestanten in werkput 1 en 5

Een tweede overblijfsel van laat 16de-eeuwse bouwactiviteiten bevond zich in werkput 5 (perceel Ridderstraat 3). Ook hier ging het om een plavuizen vloertje in combinatie met een houten bekisting in situ. De plavuizenvloer van 1,40 x minimaal 1,20 m lag op 0,07 m ÷ NAP en was begrensd door eensteens muurwerk (S 87, afb. 16 en 17). De rode geglazuurde plavuizen (NJ-60) waren eveneens 12 x 12 x 2,5 cm en 16de-eeuws. Waarschijnlijk gelijktijdig met de vloer was een naastgelegen 35 cm diepe bekisting van planken en aangepunte palen, vergelijkbaar met de houten structuur naast S 99. Van de drie houtmonsters (NJ-57, 58, 59, 62 en 63) kon alleen de kapdatum van het laatste monster dendrochronologisch worden vastgesteld: die viel na 1515.¹¹ De vulling van de bekisting, waarvan de functie onduidelijk is, bestond uit een donkerbruin humeus zand. De vloer was in gebruik tot circa het eerste kwart van de 17de eeuw, zoals blijkt uit vondstmateriaal (1575-1625) in het daarop liggende pakket (NJ-64).

Afgezien van deze beide vloertjes met bijbehorende sporen van bekistingen en muren zijn mogelijke andere (contemporaine) sporen van de prestedelijke Lastage in de andere werkputten uitgewist door latere bouwactiviteiten.

¹¹ Datering Deutsches Archäologisches Institut, Dr. K-U Heußner, 12.5.2007.

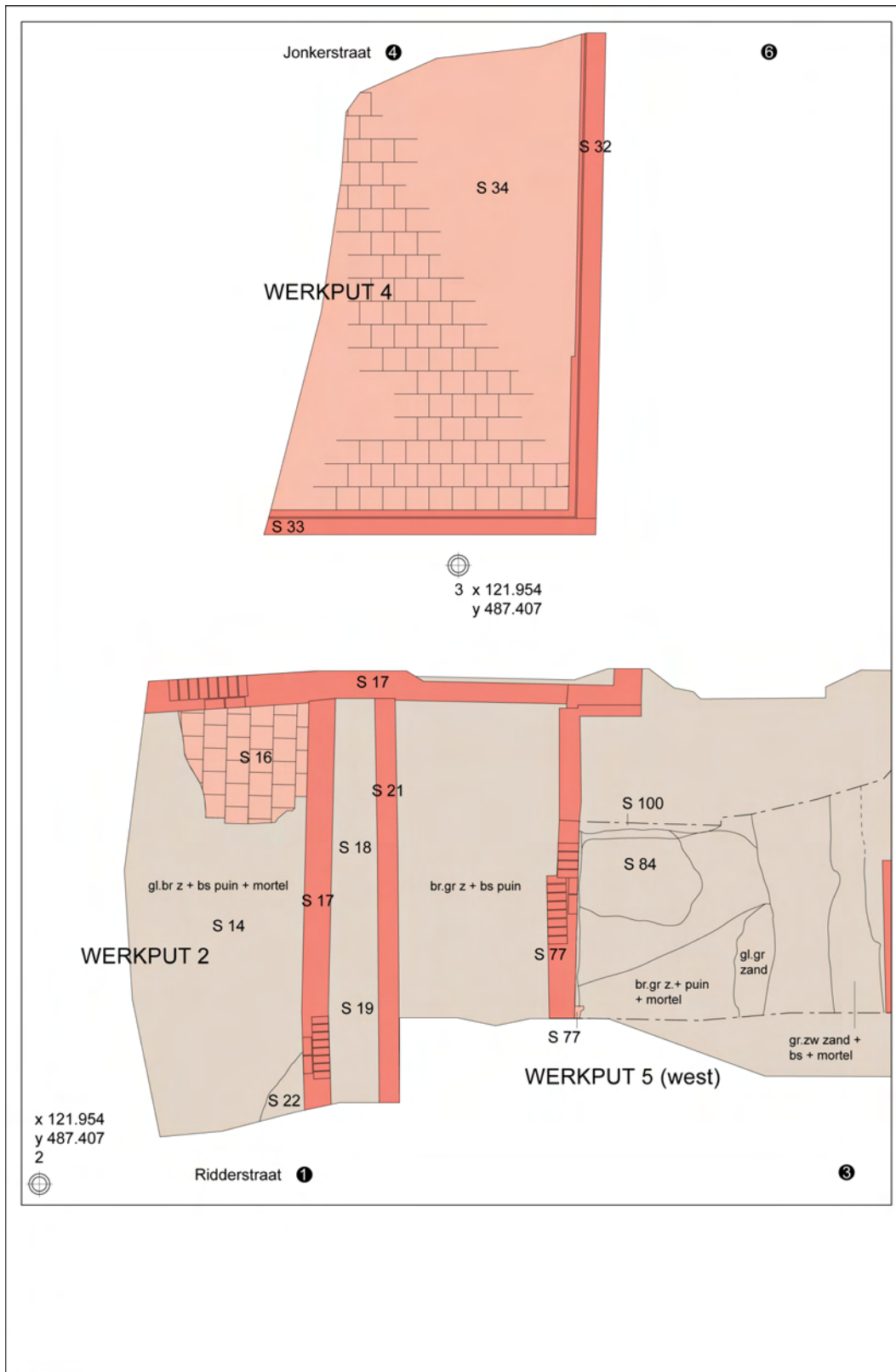
17 Het vloertje S 87. In het onderliggende profiel is een van de schelpenlagen duidelijk zichtbaar. Foto richting zuidwesten

3.1.3 Stedelijke fase: 1600-1930

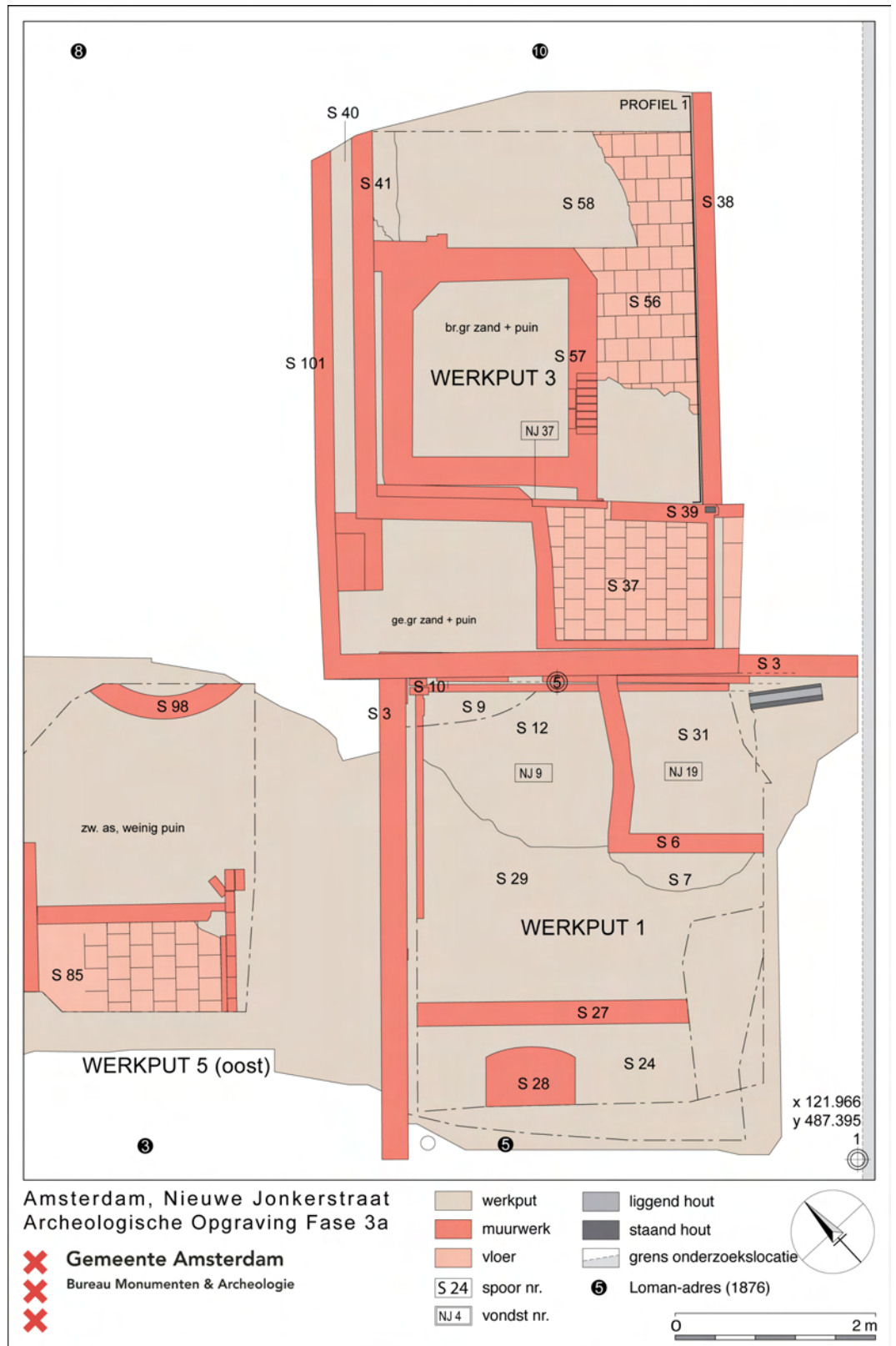
Omstreeks 1600 begon een nieuwe bouwfase en ontstond de parcellering die tot 1930 vrijwel ongewijzigd is gebleven. Hierbinnen zijn verschillende tussenfasen te onderscheiden. In hoofdlijnen is er een eerste fase die vanaf 1600 doorloopt tot het begin van de 19de eeuw (afb. 18: tussenfase 3A). Daarnaast is er een tweede fase met veranderingen die in de loop van de 19de eeuw hebben plaatsgevonden (afb. 22, tussenfase 3B). Door de veldtekeningen vanuit de huidige topografie (GBK) te koppelen aan het kadastrale minuutplan uit 1820 en de kaarten van Loman uit 1876 en 1892-1903 konden de archeologische sporen aan de individuele percelen worden toegeschreven (vgl. afb. 11, 12, 13). De sporen van de verschillende verbouwingen met betrekking tot de fasen 3A en 3B worden hier gezamenlijk per perceel/werkput besproken.

Jonkerstraat 4 (werkput4)

Op perceel Jonkerstraat 4 begonnen de sporen van het eerste bakstenen gebouw op 0,00 m + NAP (afb. 18a). Van de kelder van minimaal 4,85 x 3,20 m resteerden de eensteens zij- en achtergevel (S 32 en S 33). Hoewel vanwege de bestaande bebouwing niet het gehele vloeroppervlak kon worden blootgelegd, kan worden aangenomen dat de zijgevel samenvalt met de huidige zijmuur van de loods. De vloer (S 34) lag op 0,10 m + NAP en bestond uit rode ongeglazuurde plavuizen van 22 x 22 x 2,5 cm. De aanleg dateert van ná 1585, aangezien de vleilaag (geel-grijs zand) onder deze plavuizenvloer een fragment van een roodbakkende kom bevatte uit 1550-1600. Uitgaande van deze datering kan worden aangenomen dat men kort na de Eerste Uitleg was begonnen met de bouw van stenen woonhuizen. Op de vloer is in een later stadium een haard gemetseld, zoals blijkt uit de onderste lagen van een schouw tegen de oostelijke zijwand (afb. 22a). Hieruit valt een functieverandering te concluderen waarbij de kelder als woonruimte in gebruik werd genomen.

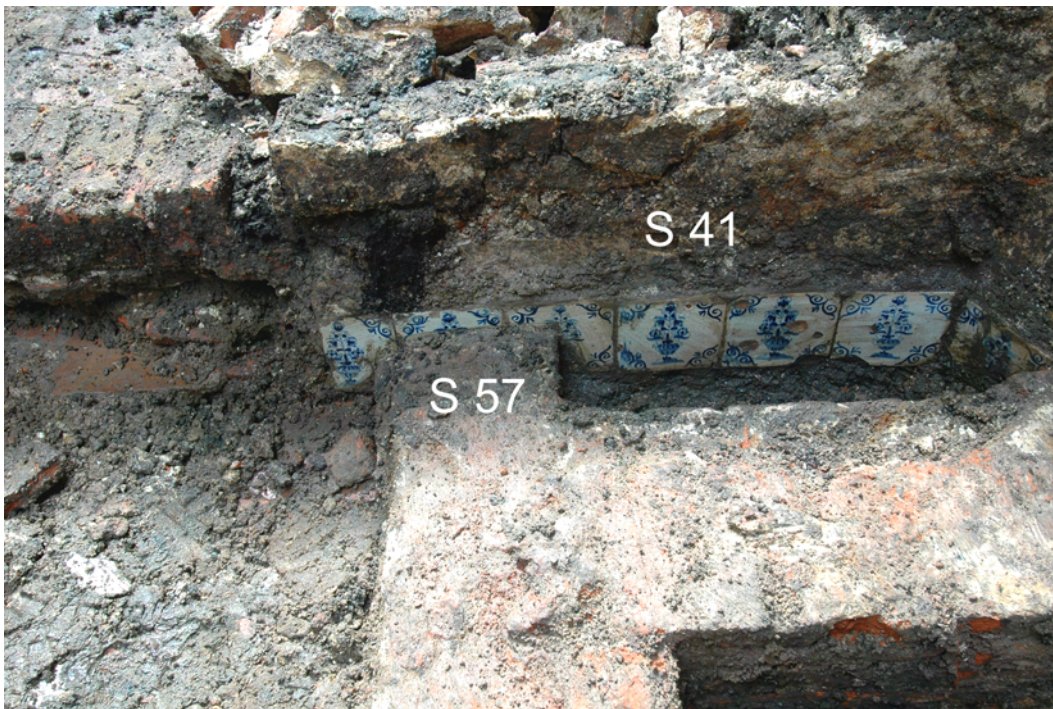
18a Alle sporen van tussenfase 3A circa 1600-1800 (westelijk deel)

18b Alle sporen van tussenfase 3A circa 1600-1800 (oostelijk deel)

Jonkerstraat 10 (werkput 3)

Sporen van een ontwikkeling van kelder met opslagfunctie tot woonruimte waren er ook oostelijker in de Jonkerstraat, in het pand Jonkerstraat 10. Hier resteerde een kelderruimte van minimaal 3,60 x 4,10 m, waarin drie verbouwingen zijn te onderscheiden. De eerste vloer was niet meer aanwezig, maar het vloerniveau kon worden afgeleid van de onderste rand van muurtegels die op enkele plaatsen nog bewaard waren. De oorspronkelijke tegelbekleding bestond uit blauw op wit gedecoreerde tegels uit circa 1625-1650 (afb. 19). De eerste bouwphase dateert daarmee uit het tweede kwart van de 17de eeuw. Aan de achterzijde zat een aanbouw (S 39) van 1,70 x 2 m met een vloer van rode geglazuurde plavuizen van 20,5 x 20,5 x 2,5 cm (S 37), die circa 35 cm hoger lag dan de oorspronkelijke keldervloer. De toegang naar de aanbouw S 39 werd gemarkeerd door de drempel en verkoolde palen van de deurpost. Het huis werd gescheiden van het belendende pand Jonkerstraat 8 door een 0,20 m brede osendrup. Deze scheiding was vanaf het midden van de 17de eeuw in gebruik, zoals blijkt uit een fragment van een rookpijp (NJ-28) in de puinvulling (S 40) tussen de twee zijgevels (S 41 en S 101). Het betrof een pijp met dubbelconische ketel en een gekroond 'A I' hielmerk uit 1655-1674. De osendrup liep door en eindigde in een kleine binnenplaats van 2 x 1,4 m, ten westen van de uitbouw (S 39). De binnenplaats bleef met mogelijk ook de osendrup bestaan tot de sloop in 1930, aangezien deze voorkomt op diverse kadasterkaarten, onder andere de 1820 minuutkaart (afb. 11) en de 1876 buurtatlas van Loman (afb. 12).

19 Onderste vloerniveau van de kelder van Jonkerstraat 10 met de onderste rand van oorspronkelijke wandtegels nog in situ: witte tegels met een vaas met bloemen in blauw. Foto richting zuidwesten

In een tweede fase werd op hetzelfde vloerniveau een rechthoekige gemetselde bak van 2,30 x 2,40 m (S 57) aangelegd met bijbehorende vloer van rode geglazuurde plavuizen van 22,5 x 22,5 x 2,5 cm (S 56) (afb. 18b, 20). De onderste wandtegels verdwenen hierbij uit zicht (afb. 19). Deze vierkante structuur was mogelijk een zomerkeuken om bederfelijke waar koel te houden. De fundering bestond uit een houten raamwerk van planken en palen (S 59). De dendrochronologische datering (NJ-38 t/m NJ-41) van twee

monsters lag ná 1574 (NJ-39) en 1605 (NJ-40).¹² Vanwege het gebrek aan dateringssamenhang gaat het hier hoogstwaarschijnlijk om hergebruikt hout. De aanleg van de zomerkeuken als tweede fase valt daarmee rond het midden van de 17de eeuw, kort na de eerste bouwphase van de kelder.

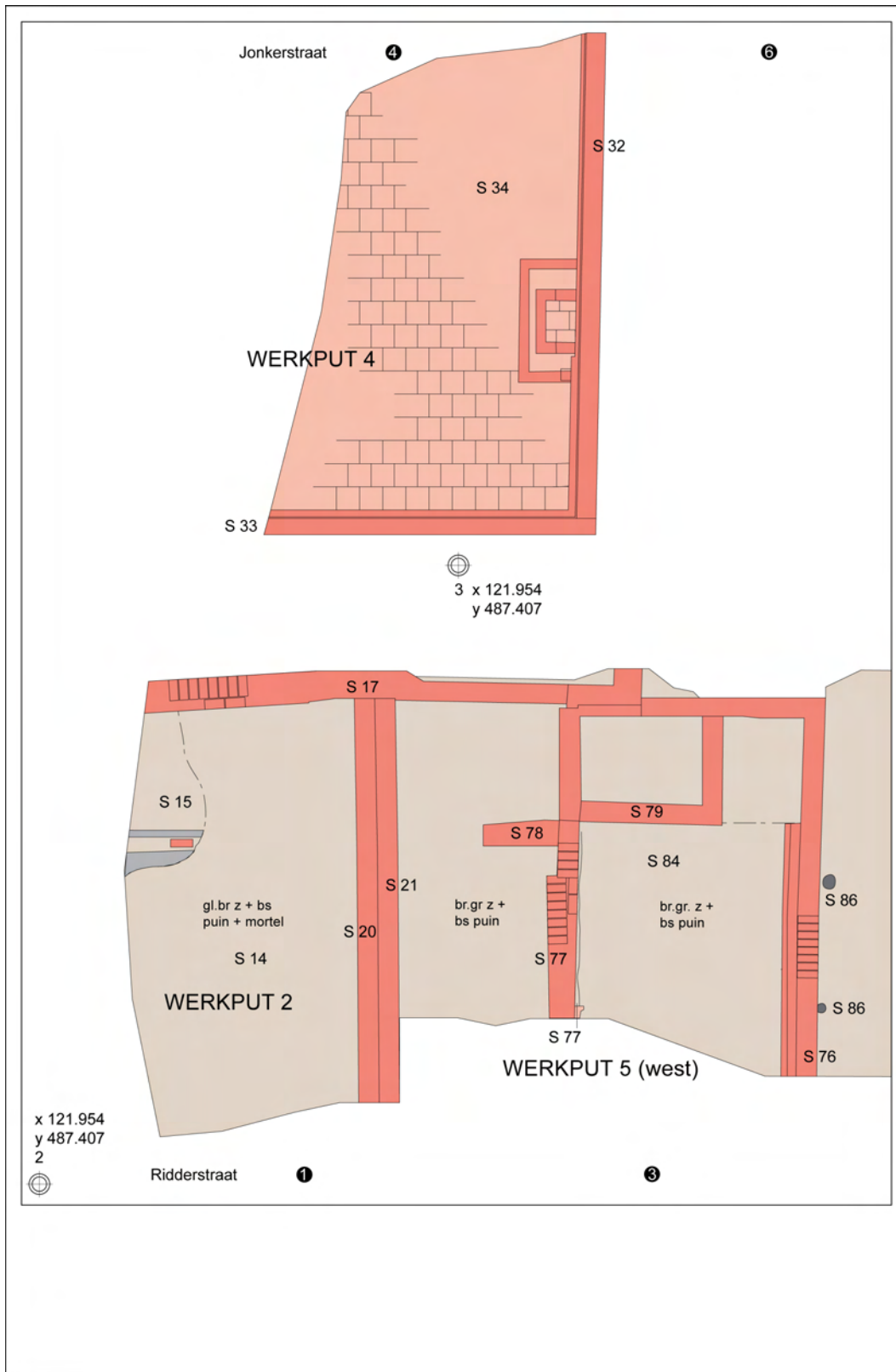
20 Kelder van Jonkerstraat 10 met zomerkeuken en bijhorende vloer. Foto richting zuidwesten

Op een gegeven ogenblik is de zomerkeuken in onbruik geraakt. De kelder is opgehoogd en de bak verdween onder een vloer van rode ongeglazuurde plavuizen van 22,2 x 22,5 x 3 cm (S 36) (afb. 21, 22b). Deze vloer lag slechts 0,20 m hoger dan de vorige en liep licht af richting straat (van 0,35 m naar 0,30 m + NAP). De zomerkeuken moet ergens in de 19de eeuw zijn opgegeven, want onder het niveau van de nieuw aangelegde vloer bevonden zich nog witte tegels met mangaangekleurde ruitvormen die pas vanaf de 19de eeuw voorkomen. De kelderruimte is in deze laatste fase omgebouwd tot woning, met een haard tegen de westelijke zijmuur (S 41). Van de schouw resteerden de fundering en sporen in de wand. Bij de sloop in 1930 is de schoorsteen waarschijnlijk omver getrokken en op de vloer gevallen. Hierop wijst een zone van gebroken plavuizen rondom de haard.

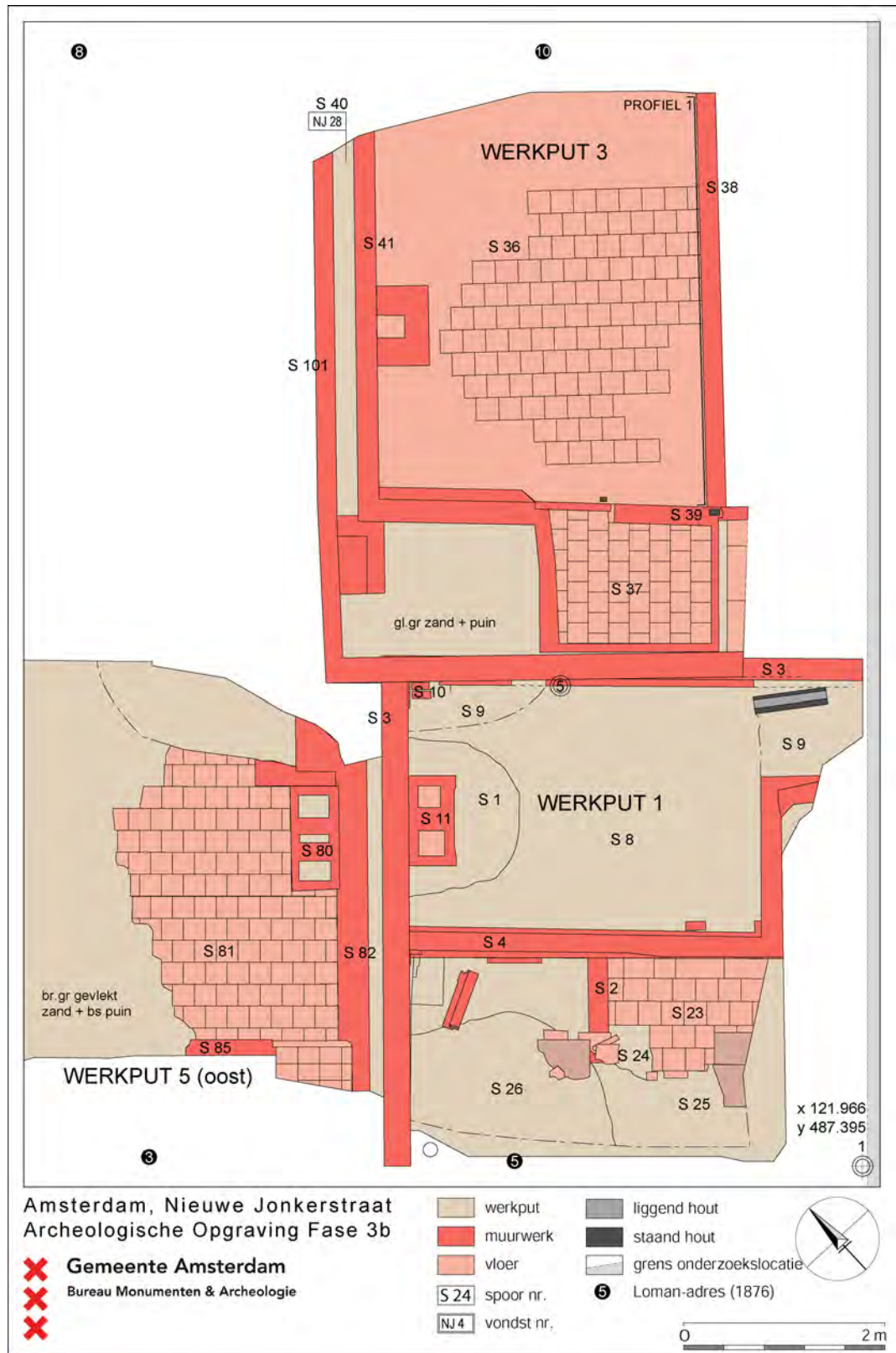

21 De woonkelder (S 36) in Jonkerstraat 10 met secundair toegevoegde nieuwe vloer en haard. Foto richting zuidwesten

¹² Datering Deutsches Archäologisches Institut, Dr. K-U Heußner, 12.5.2007.

22a Alle sporen van tussenfase 3B circa 1800-1930 (westelijk deel)

22b Alle sporen van tussenfase 3B circa 1800-1930 (oostelijk deel)

Ridderstraat 1 (werkput 2)

Op het meest westelijke perceel is in de 17de eeuw een gebouw verzezen waarvan alleen de keldermuren over waren. Op 0,20 m + NAP lag de keldervloer, geplaveid met rode plavuizen van 22 x 22 x 2,5 cm (S 16, afb. 23). Het pand was oorspronkelijk door een 0,50 m brede osendrup gescheiden van het naastgelegen pand Ridderstraat 3 9 (afb. 18a). Ten tijde van de perceelssamenvoegingen tussen 1820-1876 (afb. 11, 12) is vermoedelijk het pand naar het oosten verbreed door de zijmuur (S 17) af te breken en de osendrup op te heffen. Een nieuwe zijgevel (S 20) werd tegen die van het buurpand Ridderstraat 3 (S 21) aangebouwd (afb. 22a). De fundering werd van hergebruikt hout gemaakt, zoals blijkt uit de dendrochronologische datering na 1618.¹³ Bij de uitbreiding van het perceel werd de plavuizenvloer tevens afgedekt met een laag kalk en daar bovenop kwam een houten vloer te liggen (S 15). Dit perceel was het meest oostelijke van de vier waarin Ridderstraat 1 weer werd opgesplitst tussen 1892 en 1903. Bij de sloop in 1930 werd de kelder tot aan het maaiveld volgestort met puin.

23 Ridderstraat 1: Vlak voor de liggende sjalon is de onderkant van de verwijderde muur (S 17) nog zichtbaar in het vlak. Foto richting zuidoosten

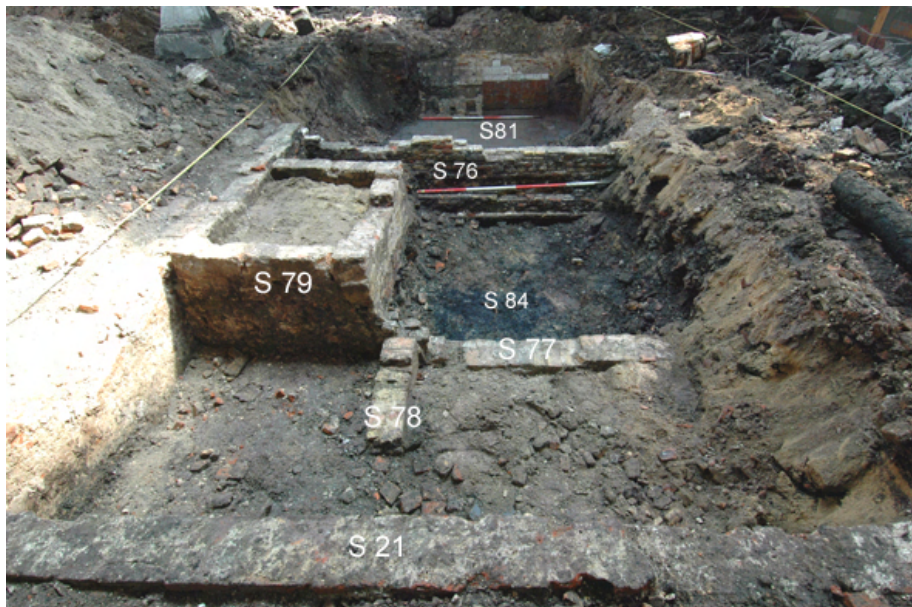
Ridderstraat 3 (werkput 5)

Dit perceel heeft na de vroege bouwphase met de laat 16de-eeuwse plavuizenvloer S 87 (afb. 16) verschillende verbouwingen ondergaan. In het tweede kwart van de 17de eeuw kwam er een nieuwe vloer van rode plavuizen van 21 x 22 x 2,7 cm (S 85). Een hiermee geassocieerd loopvlak is een brandlaag die zich aan de westkant van de vloer uitstrekte (S 84, NJ-54) met vondstmateriaal uit de periode 1625-1650 (afb. 18a, b). Ten noorden van deze vloer werd in de rand van de werkput een deel van een eensteens mantel van een water- of beerput (S 98) aangesneden.

De vloer is halverwege de 17de eeuw in onbruik geraakt. Op deze plek werd toen een stenen gebouw met kelder gebouwd. De vloer was van rode geglazuurde plavuizen van 21 x 21 x 2 / 2,3 cm (S 81) (afb. 22a, b). Tegen de oostwand (S 82) stond een schouw van oranje baksteen van 19 x 8,5 x 3,5/4 cm (S 80). De kelder was bereikbaar via een trap aan de zuidzijde (de kant van de Ridderstraat). Hiervan resteerde de onderste trede

¹³ Datering Deutsches Archäologisches Institut, Dr. K-U Heußner, 12.5.2007.

en de bekleding van de muur met 17de-eeuwse wandtegels (NJ-52). Tussen de oostelijke zijgevel (S 82) en de westelijke zijgevel van het pand (muur S 3) bevond zich een 0,10 m brede osendrup die tot aan de sloop in de jaren 30 van de vorige eeuw open bleef.

24 Ridderstraat 3, oost en westelijk deel, op achtergrond vloer S 81 met haard. Foto richting zuidoosten

De westzijde van het perceel was in beslag genomen door een tweede bakstenen gebouw. De gemeenschappelijke tussenmuur (S 76) was gefundeerd op langshout en palen (S 86). Verder zijn binnen de muren van dit pand slechts enkele binnenmuren en een gemetselde bak in het zicht gekomen. Deze tweedeling lijkt de situatie op de kadasterkaart van 1820 te weerspiegelen (afb. 11). Van de samenvoegingen en opsplitsingen binnen het perceel tussen 1876 en 1903 zoals uit de historische plattegronden (afb. 12, 13) naar voren komt waren verder geen archeologische sporen.

25 Ridderstraat 3, vlak 2, linksvoor de tweede vloer (van drie) S 85, rechtsonder is de ronde structuur in de putwand te zien, centraal de brandplek. Foto richting noordwesten

Ridderstraat 5-west (werkput 1)

Op de plaats van het laat 16de-eeuwse loopvlak van plavuizen (S 99) op dit perceel kwam in de loop van de 17de eeuw een bakstenen bouwsel. Hiervan zijn nog de westelijke zijmuur en de noordelijke achtermuur (S 3) over. Het muurwerk was zwaar uitgevoerd en op gangbare wijze op langshout en palen gefundeerd. Het vloerniveau lag waarschijnlijk ter hoogte van de versnijding op 0,80 m + NAP, maar van het toenmalige loopvlak resteerden geen sporen. Dit is te wijten aan de aanleg van een beerput in een later stadium in de noordoost hoek van het perceel (Beerput 2, S 6). Het was een rechthoekige, minimaal 2,20 m diepe put met houten bodem (1,34 m ÷ NAP). De muur van de beerput was ingekast in de achtermuur. Deze sanitaire voorziening kwam hier in het vierde kwart van de 17de eeuw, uitgaande van een dendrochronologische datering van een van de planken (NJ-22) van 1673.¹⁴ De put bleek tot 1 m boven de bodem gelegd en volgestort met puinhoudende grond. De resterende beerlaag (S 31) bevatte vondstmateriaal (NJ-19) uit het tweede en derde kwart van de 18de eeuw. Naast de put lag op ÷ 0,24 m de top van een beerkuil (Beerput 1, S 30, coupe S 30). Het ging om een ondiepe (0,45 m) beerkuil, waarvan de vulling (S 12) een grote hoeveelheid aardewerk, glas en kleipijpen bevatte uit het tweede en derde kwart van de 18de eeuw (NJ-9) (afb. 18b). Tegen het einde van de 18de eeuw moet de beerput in onbruik zijn geraakt waarbij een deel van de inhoud is gelegd in de beerkuil en is uitgestort over het oppervlak van het omliggende terrein. De aanleg van de beerput betekende een wijziging in het gebruik van dit deel van het perceel dat mogelijk eerst een woonhuis was. Gezien z'n sanitaire functie was dit noordelijke deel vanaf het einde van de 17de eeuw waarschijnlijk niet meer overdekt, maar een open binnenplaats, die grensde aan de binnenplaats van Jonkerstraat 10. In een later stadium is ten zuiden van de beerput een lichte tussenmuur gebouwd (S 27) die alleen op een langshout rustte dat dendrochronologisch gedateerd is op 1718.¹⁵

26 Ridderstraat 5, muur S 4, linksboven het muurwerk van beerput S 3, linksonder haardplek. Foto richting zuidoosten

¹⁴ Datering Deutsches Archäologisches Institut, Dr. K-U Heußner, 12.5.2007.

¹⁵ Datering Deutsches Archäologisches Institut, Dr. K-U Heußner, 12.5.2007.

27 Beerput 2 gecoupeerd. Foto richting zuidoosten

De binnenplaats of mogelijke binnenruimte met de beerput werd na 1800 (opnieuw) ingericht als woonruimte, waarbij tegen de zijmuur een schouw werd geplaatst. Hiervan was de fundering (S 11) nog aanwezig. In het zuidelijke deel van het perceel is in de 18de eeuw een waterkelder aangelegd (S 28). Deze kwam onder de vloer van een nieuwe kelder te liggen waarvoor muur S 27 werd vervangen door een iets noordelijker gelegen muur (S 4). Deze muur was ook niet op palen gezet, maar op een hergebruikte houten balk. De keldervloer (S 23) lag op 0,26 m + NAP en was geplaveid met rode plavuizen (22,5 x 22,5 x 3 cm) aan de oostzijde en natuursteen plavuizen aan de westkant. Halverwege de vloer bevond zich een 'dwarsrib' in de vorm van een rollaag. De bakstenen bak was later gevuld met bouwpuin. Hoewel niet duidelijk is of het perceel Ridderstraat 5 vanaf de 17de eeuw volledig met een woonhuis bebouwd was of dat er sprake was van een open perceel met beerput en later waterkelder, is ook hier een duidelijk wijziging in ruimtegebruik te constateren. Tussen 1700 en 1775 was hier een sanitaire voorziening die rond 1800 werd omgebouwd tot een kleine kelderwoning met haard.

4 Vondsten

Nieuwe Jonkerstraat 4 heeft geresulteerd in een bescheiden vondstcomplex. Reeds in het veld en vooral ook bij de uitwerking viel op dat het aantal vondsten onder de normen van een vlakdekkende opgraving bleef. Het is moeilijk aantoonbaar of deze archeologische schaarste verband houdt met enige vorm van materiële armoede van de huishoudens op de onderzoekslocatie. Het merendeel van de vondsten was afkomstig van de beerkuil en beerput van Ridderstraat 5, die nader besproken zal worden.

De beerput zelf (S 6 - S 31, zie ook afb. 27) bevatte de kleinste hoeveelheid vondsten. De vulling bestond uit verschillende, relatief schone (vrij van ander materiaal) beervullingen. Nadat de gemetselde put aan het eind van de 18de eeuw was leeggeschept, werd hij niet meer als afvalput gebruikt. Daarbij bleef onderin de put een residu achter met een deel van de afvalvulling. Het gros van de vondsten (NJ-9) kwam uit de aangrenzende beerkuil (S 12) met materiaal dat uit de beerput was geschept.¹⁶ In principe kunnen de beerkuil en beerput als één spoor of vondstcontext beschouwd worden. Daarom zullen de vondsten als één geheel worden besproken, waarbij de vondst- en spoornummers wel administratief gescheiden zijn gehouden.

De vondsten zijn voor de catalogisering in verschillende materiaalcategorieën en objecttypen uitgesplitst (tabel 1 en 2). Tevens is het minimum aantal exemplaren (MAE) per objecttype vastgesteld. Voor een functionele classificatie zijn de verschillende objecttypes ingedeeld in zes functionele categorieën (kookgerei, tafelgerei, schenkgerei, sanitair, verwarming en overig).

In het vondstcomplex waren de volgende materiaalcategorieën vertegenwoordigd: roodbakend aardewerk (r), witbakend aardewerk (w), steengoed (s), industrieel steengoed (is), faience (f), Chinees porselein (p), Europees porselein (ep), industrieel rood (ir), industrieel wit (iw), industrieel zwart (*blackware*, iz), glas (gl), pijpenaarde (pa), hout (ht), metaal (me). Tot Europees porselein worden producten uit het Duitse Meissen gerekend. *White saltglazed stoneware* valt onder het industriële steengoed. Industrieel rood en zwart staan bekend onder de Engelse termen *redware* en *blackware*. De categorie industrieel wit omvat alle 18de- en 19de-eeuwse industrieel geproduceerde aardewerksoorten met een wit oppervlak, waaronder *creamware* en *pearlware*.

---

¹⁶ De vondsten uit de big-bags (NJ-17 en NJ-18) werden bij de uitwerking als eenzelfde vondstnummer opgenomen, namelijk NJ-9.

4.1 Kookgerei (aardewerk)

Kookgerei nam onder de vondsten een bescheiden plaats in (2 %) met zes grapen, twee steelkommen, een bakpan en een fragment van een faience vergiet. Dit lage percentage houdt mogelijk verband met een toenemend gebruik van metalen kookgerei in de 18de eeuw. De grapen kenmerken zich door de verschillende wijde cilindrische modellen. Van zowel rood- als witbakkend aardewerk bevatte de beerput grapen met een (licht) gekromde steel, hierdoor staartpot of kromsteert genoemd. Dit waren cilindervormige kookpotten die eind 17de- begin 18de eeuw hun intrede deden. De roodbakkende variant is op grote schaal in Bergen op Zoom geproduceerd.¹⁷ Een ander, eveneens cilindrisch model, was een oorspronkelijk twee-orige grape met liggende oren en een oranjegeel glazuur (NJ-9-13).

In witbakkend aardewerk bevatte de put eveneens een wijde cilindrische kookpot met een scherpe knik van bodem naar wand, een uitgebogen rand en dekselgeul. De pot heeft twee horizontale oren. Inwendig is de pot van een loodglazuur met koperoxide voorzien (w-gra-36). Twee grapen, één met tuit en één zonder, waren bedekt met een gevlekt glazuur. Dit was ontstaan doordat aan het loodglazuur mangaan- of koperoxide was toegevoegd. Hieraan ontleent het materiaal de benaming 'vlekkengoed'.¹⁸ Tot op heden is niet bekend waar dit aardewerk geproduceerd is, maar aangenomen wordt dat dit in West-Nederland of Friesland is geweest. De pot met tuit (w-gra-24) is waarschijnlijk als roompot te interpreteren.

4.2 Consumptie (aardewerk)

Serviesgoed vormde het grootste bestanddeel van het vondstcomplex. Er was sprake van een grote verscheidenheid aan borden, koppen en schotels van roodbakkend aardewerk, Chinees en Europees porselein, faience en industrieel aardewerk. Binnen het serviesgoed is een tweedeling te maken tussen de borden waarvan gegeten werd en de koppen en schotels voor de thee- en koffieconsumptie. De eerste groep bestond hoofdzakelijk uit faience, de tweede uit Chinees porselein en Engels industriële ceramiek.

De beerput weerspiegelt de voor het midden van de 18de eeuw karakteristieke balans tussen Chinees porselein en (veelal Delftse) faience. Een eeuw eerder was porselein nog voorbehouden aan kapitaalkrachtige huishoudens, maar de grote invoer ervan door de VOC had ervoor gezorgd dat de porseleinprijzen dusdanig waren verlaagd dat dit goed nu binnen bereik van een veel groter deel van de bevolking was gekomen. Een uitvloeisel van de Industriële Revolutie in het midden-18de-eeuwse Engeland was de grootschalige gemechaniseerde productie van serviesgoed. Deze nieuwe producten veroverden vervolgens in een snel tempo de Nederlandse markt. Het Chinese porselein ondervond vooral concurrentie van het Engelse *creamware*, *redware* en *white saltglazed stoneware*. *Creamware* werd gekenmerkt door het roomkleurige oppervlak en werd na de introductie ervan omstreeks 1760 in korte tijd erg populair in de Republiek.¹⁹ Voorbeelden hiervan in deze beerput waren koppen, schotels en kommen. Eén theekopje was van het destijds relatief goedkopere *white saltglazed stoneware*. Dit was in zwang in de periode 1740-1760 en komt doorgaans hoofdzakelijk voor in beerputten van armere huishoudens.²⁰ Het midden-18de-eeuwse luxeporselein werd vervaardigd in het Duitse Meissen. Hiervan bevatte de beerput een kop en schotel.

¹⁷ Groeneweg 1992, 94, 102.

¹⁸ Bitter et al 2001, 172-175.

¹⁹ Ostkamp 1998, 67.

²⁰ Bitter 2004, 24.

NJ BP	r	w	s	f	m	p	ep	gl	iw	ir	is	pijpaarde	totaal
Pan	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Steelekom	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Grape	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
Vergiet	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Bord/schotel	6	-	-	17	1	1	-	-	-	-	-	-	25
Schoteltje	-	-	-	-	-	31	1	-	4	-	-	-	36
Kom	1	-	-	25	-	-	-	-	3	-	-	-	29
Kop	3	-	-	9	-	23	1	-	4	-	1	-	41
Drinkglas	-	-	-	-	-	-	-	93	-	-	-	-	93
Theepot	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Kan/fles	-	-	6	-	-	-	-	26	1	-	-	-	33
Medicijnflesje	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Pispot	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kwispedoor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Pijp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	238	238
Test	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Komfoor	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Pot	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Deksel	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Zalfpot	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Knikker	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Miniatuur	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3
<i>totaal</i>	26	11	8	55	1	55	2	122	12	2	1	238	533

Tabel 1 Classificatie van de vondsten NJ-9 per objecttype

NJ BP	r	w	s	f	m	p	ep	gl	iw	ir	is	pijpaarde	totaal
kookgerei	7	8		1									16
Bereiding/tafelgerei	10			52	1	55	2	93	11	1	1		226
Opslag/schenkgerei			6					26	1				33
Sanitair	1												1
Verwarming	5												5
overig	3	3	2	2				3		1		238	252
<i>totaal</i>	26	11	8	55	1	55	2	122	12	2	1	238	533

Tabel 2 Classificatie van de vondsten NJ-9 per functie

Nederlandse faience, zowel geheel wit als blauw-op-wit, had een belangrijk aandeel binnen het tafelgerei. Het vormenspectrum bestond uit afgeronde borden met platte bodem en brede vlag (f-bor-3), diepe borden met holle spiegel op een standring met een knik spiegel-vlag en een smalle vlag (f-bor-7) en afgeronde borden met knik spiegel-vlag een platte vlag en afgedraaide standring (f-bor-6). Deze typen zijn te dateren in de periode 1675-1825. Twee exemplaren van de typen f-bor-5 en f-bor-6 (cat. 17 en 18) zijn mogelijk in verband te brengen met de Amsterdamse plateelbakker Ary Blankers. Zijn in 1754 gestichte porseleinfabriek, een thans misleidende naam want er werd alleen faience geproduceerd, aan de Overtoom wist in korte tijd faam te verwerven door de bijzondere kwaliteit van de producten. Desondanks ging Blankers in 1760 failliet en eindigde de

productie uiteindelijk in 1764. Na sloop van het gebouw Blankenburg in 1971 kwam een grote hoeveelheid aardewerk tevoorschijn, bestaande uit halffabricaten, aan elkaar gebakken objecten en eindproducten die toe te schrijven waren aan de 18de-eeuwse plateelbakkerij. Op basis hiervan is een beeld ontstaan van het assortiment van de plateelbakker Blankers.²¹ Vergelijkbare borden zijn opgegraven op de vindplaats Rozenstraat 196-204.²²

Naast faïence werd er gegeten van borden van roodbakkend aardewerk uit het Duitse Nederrijn gebied. Deze groep onderscheidde zich in twee decoratieve varianten van één type (r-bor-10); één met in slip kruislingse strepen op de spiegel en één met een gele spiegel met daarop twee golvende rode en groene lijnen (cat 2-4). Vergelijkbare exemplaren zijn tevoorschijn gekomen uit 18de-eeuwse beerputten aan de Oostenburgermiddenstraat.²³

Terwijl borden van Nederlandse faïence en Nederrijns roodbakkend aardewerk voor de nuttiging van de maaltijd dienden, werd voor de thee en koffieconsumptie in hoofdzaak Chinees porselein gebruikt, met een vormenspectrum van borden, koppen en schotels. Een kleine groep hierbinnen was het Capucijnerwaar, dat zich kenmerkte door een bruin glazuur aan de buitenzijde. De koppen behoorden tot het veel voorkomende type p-kop-1, herkenbaar aan de iets uitgebogen rand. Eén exemplaar (NJ-9-38, cat. 33) had een accoladerand (p-kop-10).

Tot het schenkgerei behoorde steengoed kruiken uit het Duitse Westerwald. Een typerende mineraalwaterkruik is een zogenaamde P-kruik (s2-kan-11, cat. 1). Deze steengoed kruiken hadden op de buik onder de hals vaak een in blauw opgeschilderde letter P. Op dit exemplaar stond geen P, maar een kruis. P-kruiken kwamen voor vanaf het laatste kwart van de 17de eeuw tot halverwege de 18de eeuw.

4.3 Sanitair (aardewerk)

Deze categorie was vertegenwoordigd met 1 pispot van roodbakkend aardewerk en een miniatuurpispot van faïence.

4.4 Overig (aardewerk)

Van één object van witbakkend aardewerk was de functie niet duidelijk (NJ-9-32, cat. 15). Het betreft een hoge tonvormige pot op een standing met naar buiten uitstaande brede rand (w-pot-15). Een vergelijkbaar exemplaar is opgegraven aan de Oostenburgermiddenstraat (OBM): de datering van deze context was de tweede helft van de 18de eeuw.²⁴

Een met de rookcultuur geassocieerd aardewerk voorwerp was een kwispedoor van het Engelse *redware*. Het roodbakkende loodgeglazuurde *redware* behoorde tot het eerste verfijnde Engelse aardewerk dat rond 1720 op de markt verscheen. Aanvankelijk werd het waarschijnlijk alleen in North Staffordshire vervaardigd, maar naarmate de populariteit ervan toenam waarschijnlijk ook in andere Engelse productiecentra. Het vormenspectrum omvatte vooral in de beginperiode hoofdzakelijk thee- en koffieservices. Deze kwispedoor was schaars gedecoreerd met slechts een witte rand in slib.

²¹ Von Hartsvelt Müller 1971, 66-78 en Oldewelt 1930, 313-317.

²² Topocode RO21.

²³ Baart et al 1986, 102.

²⁴ Objectnummer OBM-6-30.

4.5 Glaswerk

Glaswerk kwam ook in grote hoeveelheden voor. Het was voor het merendeel sterk gefragmenteerd en bestond uit drinkgerei en schenk- en opslaggerei.

Tot de eerste groep behoorden fragmenten van minimaal 93 bekers en drinkglazen. Twee bekers waren archeologisch compleet: een licht conische beker met een vertikaal ribbenpatroon (gl-bek-26, cat. 37) en een 18 cm hoog model (gl-bek-25b, cat. 35) met op de wand de graving S, No 4.²⁵ Drinkglazen werden vertegenwoordigd met een reeks kelkglazen van kleurloos glas, die voor wijnconsumptie waren bestemd. Ze waren onder te verdelen in tweeledige kelkglazen (gl-kel-2) en zeskantige balusterglazen met een holle Silezische stam (gl-kel-6).

Flessen behoorden tot het schenk- en opslaggerei. De beervulling bevatte fragmenten van minimaal 26 exemplaren. Uivormige wijnflessen waren het best vertegenwoordigd. Dit waren bolvormig modellen met uitgezakte buik en conisch opgestoken bodem met een pontilmerk (gl-fles-25, cat. 38). Tot de minder gangbare modellen behoorde een vierzijdige fles met een cilindrische hals en een opgestoken bodem met pontilmerk (gl-fle-31, cat. 36). Drie exemplaren waren zogenaamde apothekersflessen. Dit waren kleine flessen met een hoogte tussen 6 en 10 cm, variërend van slanke cilindrische modellen tot bolle flesjes met een lange hals. De flessen werden afgesloten met een kurk.

4.6 Rookgerei

De beerput en beerkuil (NJ-9 + NJ-19) bevatten een grote hoeveelheid kleipijpen. Het minimaal aantal exemplaren, gebaseerd op het aantal ketels, bedroeg 260. De introductie van de tabak aan het einde van de 16de eeuw zorgde voor een bloeiende rookcultuur en pijpindustrie in de Noordelijke Nederlanden. Rookpijpen werden vervaardigd van een witbakkende klei (pijpaarde) in een tweeledige mal, ze waren erg breekbaar en hadden daarom een korte omlooptijd. Verder was hun vormontwikkeling tamelijk modegevoelig. Dit maakt ze tot een goed dateerbare vondstgroep en uitermate bruikbaar voor het dateren van 17de–19de-eeuwse vondstcomplexen zoals beerputten.

De pijpen uit de beerput waren alle van Goudse makelij en behoorden tot het model met een vol ovale ketel (basistype 3) dat van circa 1740 tot 1800 dateert.²⁶ De pijpen zijn op basis van hun hielmerken aan 67 verschillende Goudse pijpenmakers toe te schrijven. Binnen dit brede assortiment hadden de gebruikers van de beerput een duidelijke voorkeur voor de producten uit één specifieke werkplaats, namelijk die van J. Souffrée. Deze merkte zijn pijpen in de periode 1740-1760 met een boogkooi / vogelkooi.²⁷ De beerput bevatte hier 83 exemplaren van (NJ-9-61, afb. 28). Van de overige merken zijn een aantal binnen kortlopende tijdvakken te dateren. Zo is er het hielmerk met de afbeelding van een man met tamboer (NJ-9-56, afb. 28) waarvan de productietijd liep tot 1748.²⁸ Het hielmerk met een gekroonde springende hond wordt gedateerd tot 1755 (afb. 28).²⁹

---

²⁵ Object NJ-9-72, zie cat. 35.

²⁶ Duco 1987.

²⁷ Duco 2003, merk 314.

²⁸ Duco 2003, merk 147.

²⁹ Duco 2003, merk 94.

28 Hielmerken: NJ-9-61, boogkooi (Duco 2003, 147), NJ-9-56, man met tamboer (Duco 2003, 134), NJ-9-56, springende hond – gekroond (Duco 2003, 150)

Binnen deze serie kleipijpen kwamen ook acht Oranjepijpen (NJ-9-85 t/m NJ-9-92, afb. 29) voor. Deze pijpen waren van hetzelfde type (basistype 3) als de andere, maar de ketel en steel hadden een rijk geïllustreerde reliëfversiering. Deze pijpen werden in 1747 in productie genomen, nadat een einde was gekomen aan het Tweede Stadhoudersloze Tijdperk met de benoeming van Prins Willem IV als erfelijk stadhouder van de Zeven Provinciën (1747-1751). De reliëfversiering toont de nieuwe stadhouder met zijn vrouw, de Engelse prinses Anna van Hannover (afb. 30).

29 NJ-9-85: Eén van de Oranjepijpen

30 Detail van NJ-9-85: Prins Willem IV

4.7 Hout

Naast een tiental houten knopen en een breipen bevatte de beervulling twee onderdelen van houten speelpoppen (NJ-19-6 en NJ-19-7, afb. 32). Het ging om een poppenlichaam met hoofd, waaraan armen en benen werden bevestigd en dat vervolgens was aangekleed. Ook in parallele beerput vondstcomplexen kwam dit kinderspeelgoed voor: in de Oostenburgermiddenstraat (OBM9-149) en aan de Rozenstraat (RO21-32-5 en RO2-2). Een andere typische vondst van hout was de kop van een houten lokeend (NJ-19-4, afb. 33)

31 NJ-9-4: De houten kop van een lokeend

32 NJ-9-6: Een houten poppenlichaam

4.8 Textiel

Tot de categorie textiel behoren naast enkele losse fragmenten met een onduidelijke functie, twee lapjes zijde met en brokaatversiering. Dit waren de geborduurde punten van een paar muiltjes (NJ-9-78 en NJ-9-79, afb. 35).

33 NJ-9-79: een van de twee geborduurde muiltjes

4.9 Speelpenningen

Het vondstcomplex bevatte twee identieke geelkoperen speelpenningen (NJ-9-27 en NJ-9-28, afb. 36 en 37), met aan de voorzijde de beeltenis van Lodewijk XV van Frankrijk met omschrift LUD • XV • D • G • REX en op de keerzijde een boom met omschrift IOH • ALBER • CHT • DOR • N • RE • PF. Deze speelpenningen hadden geen monetaire waarde en werden bij gezelschapsspellen of bij het kaarten gebruikt als fiches.

34 NJ-9-28 voorzijde

NJ-9-28 keerzijde

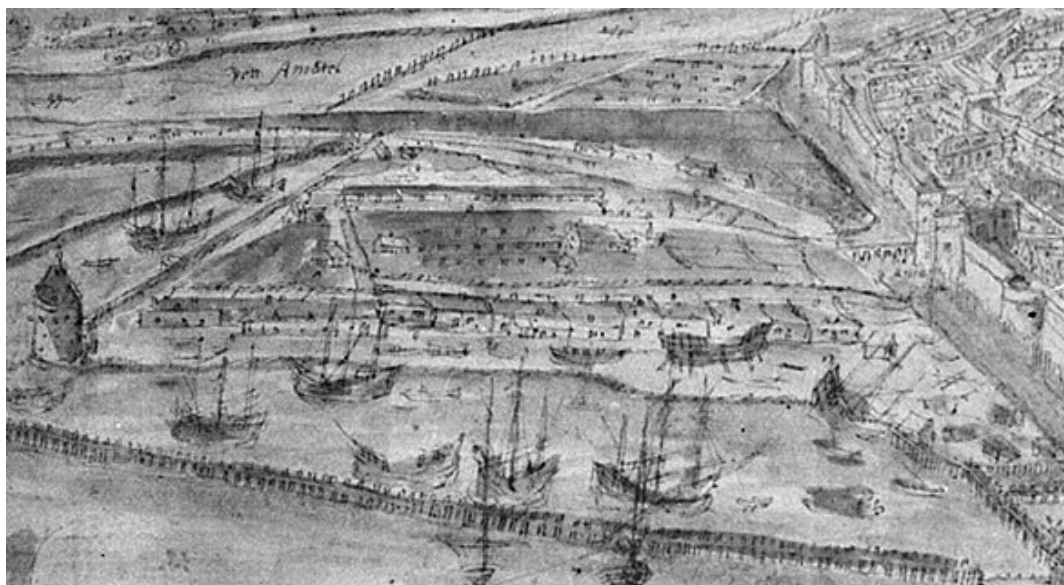
5 Synthese en Conclusie

Archeologisch onderzoek binnen de loods aan de Nieuwe Jonkerstraat 4 heeft een reeks aan bebouwingsporen opgeleverd die inzicht geven in het gebruik en de bouwkundige ontwikkeling van deze locatie vanaf de 16de eeuw tot heden. Dit deel van de binnenstad (de Lastage) was in de 16de eeuw een buitenstedelijk gebied met een grote maritieme bedrijvigheid. Nadat de Lastage in het laatste kwart van de 16de eeuw binnen de omwalling was komen te liggen ontwikkelde dit stadsgebied zich tot woonwijk.

Binnen de opgegraven sporen konden drie fasen onderscheiden worden:

- Prestedelijke fase A: 15de – 16de eeuw
- Prestedelijke fase B: ca. 1550-1600
- Stedelijke fase: 1600-1930

Uit de opgraving is gebleken dat het natuurlijke veenlandschap al in de 15de eeuw bouwrijp werd gemaakt met grootschalige ophogingen. Dit beeld sluit aan bij historische bronnen die melden dat het stadsbestuur in 1404 goedkeuring gaf voor de bouw van een huis met lijnbaan. Volgens dit stuk waren er eveneens ‘...terreinen langs de Veste, waarop huizen en tuinen staan...’,³⁰ In het vijf meter dikke ophogingspakket kwamen minstens drie afzonderlijke opeenvolgende loopniveaus voor. Deze niveaus bestonden uit dunne schelplagen, bedoeld om het drassige terrein begaanbaar te houden. Van aan scheepsbouw gerelateerde werkplaatsen in de 16de eeuw waren in de bodem geen duidelijke sporen zichtbaar. Het is niet duidelijk of de loopniveaus dateren van voor het verbod tot ophogen van het maaiveld in de wijk rond 1550, of dat de archeologische sporen er juist op wijzen dat de bewoners zich hier juist niets van aantrokken.

35 Detail uit een stadsaanzicht van op het IJ door Antonie van Wijngaerde (ca. 1550). Centraal in beeld ligt de Lastage, met scheepsactiviteiten op de oever en daarachter allerhande bebouwing. Links de Montelbaanstoren, rechts de stadsmuur met de huidige Waag als toenmalige stadspoort

³⁰ Van Nierop 1955, 37.

In de tweede helft van de 16de eeuw verschenen de eerste stenen structuren. Van deze eerste bebouwing waren alleen twee plavuizenvloertjes over in de zuidoosthoek van de bouwlocatie. Van een naastgelegen houten bekisting die hiermee te maken had is dendrochronologisch vastgesteld dat deze na 1515 moet zijn aangelegd. De bouwsels zijn na Eerste Uitleg in 1585 onbruik geraakt, waarschijnlijk omdat toen de Jonker- en Ridderstraat werden aangelegd. Het is onduidelijk van welk type bebouwing deze structuren een onderdeel waren. Omliggende en bijhorende sporen ontbraken. Een feit is dat er tot 1585 een verbod bestond op het bouwen met steen.

Aan het eind van de 16de eeuw en zeker in de loop van de 17de eeuw veranderde het karakter van de Lastage van industrie- en havenkwartier naar woonkwartier. De houten werkplaatsen en touwbanen moesten wijken voor stenen woonhuizen. Bij deze omschakeling tot woonfunctie is een parcellering ontstaan die tot in de 20ste eeuw vrijwel ongewijzigd bleef. De huizen zijn in de volgende drie eeuwen regelmatig verbouwd, vaak vanwege veranderingen in ruimtegebruik. Uit enkele 19de-eeuwse cartografische bronnen kunnen tevens een aantal algemene trends opgemerkt worden (afb. 11-13). Tussen 1820 en 1876 werden her en der in de Jonkerstraat en Ridderstraat verschillende percelen samengevoegd tot één. Hoogstwaarschijnlijk is deze expansiedrift te verklaren door de economische vooruitgang rond het midden van de 19de eeuw. Een omgekeerde beweging wordt dan weer waargenomen aan het einde van diezelfde eeuw. Als we de kaarten van 1876 en 1892-1903 nader bekijken valt op dat de grotere percelen nu terug worden opgedeeld tot kleinere wooneenheden. De schaalvergroting van het midden van de 19de eeuw is voorbij en verpaupering heerst alom in de stadswijk.

De archeologische sporen leverden aanwijzingen voor verschillende van deze bouwontwikkelingen en wijzigingen. Vooral op de percelen Ridderstraat 1 en 3 werden muren gesloopt en elders en/of later weer opgetrokken. Een algemeen waarneembare trend is dat in de overgang van de 18de naar de 19de eeuw kelders met opslagfunctie werden omgebouwd tot kelderwoningen. De reden hiervoor lag in het nijpende plaatsgebrek in de snel dichtgroeïende stad. De woonfunctie is dan vaak afleesbaar van de aanleg van een haardplaats met schouw. Zowel in de percelen Jonkerstraat 4 en 10 als in de percelen Ridderstraat 3 en 5 doet zich dit fenomeen voor. Historische informatie die soms voorhanden is over eventuele bewoners van deze panden sluit niet altijd aan bij het archeologisch beeld. Van Jonkerstraat 4 bijvoorbeeld is bekend dat hier in 1832 een stal met woning stond, in eigendom van J. Vredenburg, winkelier van beroep.³¹ Er wordt tevens vermeld dat hij een woning in de Warmoesstraat had. Het daarom niet duidelijk of de Jonkerstraat nu als woning of als winkel gebruikt werd. Andere structuren dan een plavuizen vloer en een haard werden niet aangetroffen. Resten van de bovengemelde stal ontbraken al helemaal.

Naast deze algemene bouwontwikkelingen leverde de opgraving ook een beeld van de eigen geschiedenis van enkele percelen. Een deel van het perceel van Ridderstraat 5 bijvoorbeeld was in de 18de eeuw met een beerput ingericht als latrine. Het is onduidelijk of het een open binnenplaats betrof of dat de sanitaire voorziening inpandig was gelegen. Deze ruimte zou een eeuw later omgebouwd worden tot kelderwoning met een schouw tegen de zijgevel. De beerput en beerkuil van Ridderstraat 5 leverden de enige serie samenhangende vondsten van de opgraving. Onder de relatief grote hoeveelheid artefacten waren de best vertegenwoordigde vondstcategorieën rookpijpen, drinkglazen en theekopjes en –schaaltjes. Het feit dat deze voorwerpen in groten getale voorkwamen

---

³¹ Oorspronkelijke aanwijzende tafel, Sectie G, Nieuwmarkt, kadasternr. 3789.

zou historisch verklaard kunnen worden uit de vestiging van veel tappers in de Jonker- en Ridderstraat rond het midden van de 18de eeuw. In het overzicht van de Amsterdamse beroepsbevolking van de 1742 (Kohier van de Personele Quotisatie uit het jaar 1742) komen onder de 15 aangeslagen bewoners van de Jonkerstraat zeven tappers voor, een tabakswinkel en een volkhouder (een soort pension). Ook de Ridderstraat vertoont een dergelijke concentratie van kroegen: van de 41 geïnventariseerde Amsterdammers waren er zes met een tapperij, vier met een tabakswinkel en zeven met een volkhouderij. Dit doet vermoeden dat er toen mogelijk een drankgelegenheid was ondergebracht in de kelder van een van de panden die tot Ridderstraat 5 behoorden en waarvan de latrine het meest westelijk pand betrof. Tot de klanten moeten ook enkele Oranje gezinde lieden behoord hebben die hier rookwaar met hun politieke boodschap hebben achtergelaten. In het jaar 1832 was ene Hendrik Brillman, schilder van beroep, eigenaar van het pand maar die elders in Amsterdam woonde.³² Van enige drink- en rookpraktijken was toen, uitgaande van de archeologische vondsten althans, geen sprake meer. De belastinginventarisatie van 1742 wijst er tevens op dat de Jonkerstraat toen al relatief arm was, aangezien de belasting aanslag alleen gold voor degenen met een minimum jaarinkomen van 600 gulden: in de Jonkerstraat kwamen maar zeer weinig bewoners hiervoor in aanmerking.

De archeologische opgraving aan de Nieuwe Jonkerstraat heeft informatie kunnen bieden over de ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling van Amsterdam en meer bepaald de Lastage. De functionele ontwikkeling van de buurt als scheepvaartkwartier tot woonwijk kon tevens goed vastgesteld worden. Van de scheepsactiviteiten ontbrak enig spoor. Dit is hoogstwaarschijnlijk te wijten aan het feit dat op de onderzoekslocatie tijdelijke houten structuren stonden (bijvoorbeeld lijnbanen, zoals aangegeven op de kaart van C. Anthonisz.) die in de bodem geen overduidelijke resten achtergelaten hebben. Ook artefacten die wijzen op scheepsbouw of onderhoud ontbraken volledig. Het overgrote deel van de aangetroffen sporen behoorde tot de laatste fase van de onderzoekslocatie, namelijk de stedelijke fase met uitsluitend een woonfunctie.

---

³² Oorspronkelijke aanwijzende tafel, Sectie G, Nieuwmarkt, kadastrnr. 3808.

6 Literatuur

Baart, J.M., W. Krook, A.C. Lagerweij, 'Opgravingen aan de Oostenburgermiddenstraat, in: J.B. Kist et al (red), *Van VOC tot Werkspoor. Het Amsterdamse industrieterrein Oostenburg*, Utrecht 1986, 81-142

Bartels, M., *Steden in Scherven 2*. Amersfoort 1999

Bitter, P., Ostkamp, S., Roedema, R en Wilgen, R. van, Gebruikt en Gebroken. Vijf eeuwen bewoning op drie locaties in het oostelijk stadsdeel. *Rapporten over Alkmaarse Monumentenzorg en Archeologie. Nummer 10*, Alkmaar 2001

Bitter, P., *De verborgen stad. 750 jaar Alkmaar onder de grond*. Alkmaar 2004

Burger jr., C.P., Amsterdam in het einde der 16de eeuw. Studie bij de uitgaaf van de grooten plattegrond van 1597, *Jaarboek Amstelodamum 16* (1918)

Carasso-Cock, M. (red.), *Geschiedenis van Amsterdam tot 1578. Een stad uit het niets*. Amsterdam 2004

Clevis, H., & J. Kottman, 'Weggegooid en teruggevonden. Aardewerk en glas uit Deventer vondstcomplexen 1375-1750', Deventer 1989

Duco, D.H. *De Nederlandse kleipijp*, Leiden 1987

Duco, D.H. *Merken en merkenrecht van de pijpenmakers in Gouda*, Amsterdam 2003

Fremery, W.H.M. de, De opkomst der Amsterdamsche haven, *Jaarboek Amstelodamum*, 22, (1925)

Gaimster, D., *German Stoneware 1200-1900. Archaeology and Cultural History*. London 1997

Gawronski, J. & R. Jayasena, *Scherven uit de Pottenbakkersgang. Archeologische opgraving Westerstraat (2003)*, Amsterdam 2007

Groeneweg, G., *Bergen op Zooms aardewerk*, Waalre 1992

Hartsvelt Müller, P.J.S.H. von, Aardewerkfabriek aan de Overtoom, *Ons Amsterdam 23* (1971), 66-78

Henkes, H.E., Glas zonder glans, *Rotterdam Papers 9*, 1994

Nierop, L. van, Bijdrage tot de geschiedenis van de Amsterdamse scheepsbouw. Beschouwingen over scheepsbouw op de Lastage, *Jaarboek Amstelodamum 42* (1955), 36-40

Nierop, L. van, Bijdrage tot de geschiedenis van de Amsterdamse scheepsbouw (slot), *Jaarboek Amstelodamum* 42 (1955), 54-59

Oldewelt, W.F.H., 'De aardewerkfabriek Blankenburg', *Jaarboek Amstelodamum* 27 (1930), 313-317

Oorspronkelijke aanwijzende tafel der grondeigenaren en der ongebouwde en gebouwde vaste eigendommen, provincie Noord-Holland, Amsterdam, Sectie G genaamd Nieuwmarkt, 1832

Ostkamp, S., P. Bitter, R. Roedema & R. van Wilgen, 'Afval van gorters, brouwers en een hospitaal. Archeologisch onderzoek aan het Wortelsteegplein', Alkmaar 1998

Speet, B., Verstening, verdichting en vergroting, in: M. Carasso-Kok (red), *Geschiedenis van Amsterdam tot 1578. Een stad uit het niets*. Amsterdam 2004, 75-107

Vliet, J. van der, 'Tussen wal en schip. De Amsterdamse Lastage in de zestiende eeuw', *Tijdschrift voor zeegechiedenis* 25-1 (2006), 23-32

Bijlage 1 Sporen

spoor	NAP	NAP onder	beschrijving	interpretatie	Ass.	vondstnr	datering
1	0,65 m +		ophoging / vloerniveau rond haard S 11	vloerniveau / ophoging		NJ-2	1750-1850
2	0,49 m +	0,26 m +	d.br.gr. z. + bs + mo	vulling kelder	>4	NJ-3	1800-1900
3	1,38 m +	0,55 m +	eensteensmuur, rode bs 23x11x4 cm	muur	<4	NJ-4	
4	1,22 m +	0,90 m +	eensteensmuur, noordelijke muur kelder, staat koud tegen muur S 3	muur	>3	NJ-8	
5	0,90 m +	0,15 m +	muur, koud tegen S 3, onderste deel van muur S 4!	muur	=4		
6	0,83 m +	1,34 m +	beerput, eensteensmuren, rode bs 19 x 9 x 4 cm, staat tegen muur S 3, bodem van planken (NJ-22)	beerput	=3	NJ-5	>1673
7	0,65 m +		d.br. gr zand	ophogingslaag	<8		1750-1850
8	0,65 m +		bruingrijs + geel gevl zand en klei + mo + bs	ophogingslaag	>7		1750-1850
9			grijs zand + fijn puin onder vloer S 10		>3 <10		1750-1850
10	1,14 m +		vloerniveau in noordwest hoek tegen S 3	vloerniveau	>9		1850-1930
11	0,90 m +		haard, fundering	haard	>6		1850-1930
12	0,24 m +	0,80 m +	groenbruine beer, begrensd door S 3, 4 en 6	beerlaag	<8	NJ-9, NJ-17, NJ-18 NJ-10	1725-1775
13	0,34 m +		rechttopstaande houten planken langs muur S 6				
14	0,22 m +		geelbruin zand + mo + bs		>16 <22		
15	0,29 m +		bruin zand + bs + puin + houten plank / balk, ligt op een kalklaag	vloer	>16 =17		
16	0,22 m +		vloer, rode plavuizen (zwartgeblakerd) 22 x 22 x 2,5 cm	vloer	=9 <15	NJ-16	
17	0,17 m +		anderhalfsteens muur, oostmuur kelder, paars-rode bs 18,5 x 9 x 4,5 cm	muur	=16 <15	NJ-15	
18	0,19 m +		witte kalk, op S 19	vulling	>19		
19	0,19 m +		d bruingr z + bs + mo + hk, vulling osendrup	vulling	<19		
20	1,34 m +		eensteensmuur, rode bs 18 x 9 x 4 cm, koud tegen S 17	muur		NJ-12, NJ-13, NJ 21	>1618
21	1,36 m +		eensteensmuur, rode bs 19 x 9 x 3,5 cm	muur		NJ-14	>1600
22	0,22 m +		bruingrijs zand onder S 14 en S 19	ophogingslaag	<14		

23	0,26 m +		kelder vloer wp 1 vlak 2, ligt op S 24, ligt onder puinlaag S 2, rode plavuizen 22,5 x 22,5 x 3 cm	vloer			
24	0,19 m +		mortellaag onder plavuizenvloer S 23, ligt op vleilaag S 25	vleilaag vloer	>25 <23		
25	0,17 m +		bruingeel zand, onder kelder wp1 vlak 2, onder mortellaag S 24 en vloer S 23 onder S 26	ophogingslaag			
26	0,20 m +		d br gr klei + mo + bs, uitbraakspoor, snijdt door S 24 en S 25, ligt op muur S 27 en waterkelder S 28	uitbraaksleuf			
27	0,06 m +	0,56 m +	eensteensmuur, O-W, sluit aan op S 3, onder S 26 en S 23, wp1 vlak 3	muur	<4	NJ-16, NJ-23	>1718
28	0,04 m +		waterkelder ten Z van S 27, koepel aangesmeerd met gr klei, wp 1 vlak 3	waterkelder	>3		
29	0,25 m +		donker gr zw zand + puin + bs, doorsneden door beerkuil S 30	ophogingslaag	>3 <30		
30	0,24 m +	0,80 m +	beerkuil, snijdt door S 29, bevat vulling S 12, mogelijk leging van beerput S 6, wp 1 vlak 3	beerkuil	>29 <12	NJ-9	
31	0,24 m +	0,90 m +	bruine beer, vulling beerput S 6, wp 1 vlak 3	beerlaag	>6	NJ-19	
32	1,42 m +		keldermuur wp 4 vlak 1	muur Jonkerstraat 4		NJ-24	
33	1,42 m +		eensteensmuur zuidkant kelder, appelbloesembaksteen 16 x 8 x 4 cm, hoort bij S 32, wp 4 vlak 1	muur Jonkerstraat 4		NJ-25	
34	0,10 m +		vloer kelder, rode onglazuurde plavuizen 22 x 22 x 2,5 cm, wp 4 vlak 1	vloer Jonkerstraat 4	=33		
35	0,31 m +		fundering haard, wp 4 vlak 1	haard Jonkerstraat 4			
36	0,33 m +		vloer, rode ongeglazuurde plavuizen 22,5 x 22,5 x 3 cm, wp3 vlak 1	vloer Jonkerstraat 10	>56		
37	0,39 m +		vloer, rode geglazuurde plavuizen 20,5 x 20,5 x 2,5 cm, wp 3 vlak 1	vloer Jonkerstraat 10	<36		
38	1,28 m +		eensteensmuur, appelbloesembaksteen 20 x 8,5 x 4 cm, wp 3 vlak 1	muur Jonkerstraat 10	<36	NJ-26 NJ-45	
39	1,20 m +		eensteensmuur, rode baksteen 19 x 9,5 x 3,5 cm, wp 3 vlak 1	muur Jonkerstraat 10	=37	NJ-27	
40	1,35 m +		zwartbruin zand + puin, vulling tussen muren S 41 en S 101, wp 3 vlak 1	vulling Jonkerstraat 10		NJ-28	1650-1700
41	1,41 m +		eensteensmuur, rode baksteen 19 x 9 x 4,5 cm, wp 3 vlak 1	zijgevel Jonkerstraat 10	<36	NJ-29	>1625
42	0,14 m +	0,00 m	geelgrijs zand, vleilaag vloer S 34, WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>43	NJ-33	>1550
43	0,00 m	0,10 m +	zwart koolgruis, WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>44 <42		
44	0,10 m +	0,20 m +	ophogingslaag met zwarte koolas, WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>45 <43		
45	0,20 m +	0,30 m +	zwarte koolas met gruis, WP 4 w-profiel	ophogingslaag	<44		
46	0,30 m +	0,40 m +	grijs zand met oxidatievlekken, WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>47 <45		
47	0,30 m +	0,45 m +	bruine venige klei (licht humeus), WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>48 <46	NJ-32	>1500
48	0,45 m +	0,60 m +	grijze geoxideerde klei met schelpen, WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>49 <47	NJ-31	1500-1600
49	0,60 m +	0,75 m +	bruine venige klei (matig humeus), WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>50 <48		
50	0,75 m +	0,80 m +	schelpenlaag, WP 4 w-profiel	loopniveau	>51 <49		
51	0,80 m +	0,90 m +	bruingrijs kleilig veen met riet (sterk humeus), WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>52 <50		

52	0,90 m +	0,95 m +	schelpenlaag, WP 4 w-profiel	loophniveau	>53 <51		
53	0,95 m +	1,00 m +	grijs zand met oxidatievlekken, WP 4 w-profiel	ophogingslaag	>54 <52	NJ-30	1450-1550
54	1,00 m +	1,05 m +	schelpenlaag, WP 4 w-profiel	loophniveau	>55 <53		
55	1,00 m +	0,30 m +	bruin kleilig veen (sterk humeus), WP 4 w-profiel	ophogingslaag			
56	0,12 m + / 0,00 m	0,04 m +	vloer, rode geglazuurde plavuizen, 22,5 x 22,5 x 2,5 cm, wp 3 vlak 2	vloer	>38 =57 <36		
57	0,29 m +	0,11 m +	gemetselde bak in vloer S 56, rode baksteen 19 x 8 x 4 cm, zomerkeuken? gefundeerd op houten raamwerk. Wp 3 vlak 2	bak	>41 =56 <36		
58	0,30 m +	0,04 m +	puinpakket op vloer S 56, onder vloer S 36	ophoging	>56 <36		
59	0,11 m +	0,38 m +	houten raamwerk onder gemetselde bak S 57, wp 3 vlak 3	fundering	<57	NJ-38 NJ-39 NJ-40 NJ-41	> 1605
60	0,08 m +	0,08 m +	grijs zandophogingslaag, wp 3 O-profiel	ophogingslaag	>61		
61	0,00 m	0,25 m +	bruin zand met sintels en gruis, onder S 60, wp 3 O-profiel	ophogingslaag	>62 <60		
62	0,25 m +	0,46 m +	d grijs zandige klei + puin, onder S 61, wp 3 O-profiel	ophogingslaag	>65 <61		
63	0,30 m +	0,54 m +	d grijs kleilig zand, wp 3 O-profiel	kuil	>62 <61	NJ-42	1525-1575
64	0,30 m +	0,56 m +	zw gruislaag, ietwat zandig, wp 3 O-profiel	ophogingslaag	>62 <63		
65	0,50 m +	0,65 m +	lichtgrijs zand, wp 3 O-profiel	ophogingslaag	>66 <62		
66	0,65 m +	0,70 m +	schelpenlaag, wp 3 O-profiel	ophogingslaag	>67 <65		
67	0,70 m +	0,80 m +	bruin kleilig veen, wp 3 O-profiel	ophogingslaag	>68 <66		
68	0,80 m +	1,08 m +	d grijs zand + gruis + bs	ophogingslaag	>69 <67		
69	1,08 m +	1,10 m +	schelplaag	loophniveau	>70 <68		
70	1,10 m +	1,22 m +	grijsbruine venige klei, gevlekt	ophogingslaag	>71 <69		
71	1,22 m +	1,24 m +	schelplaag	loophniveau	>72 <70		
72	1,24 m +	1,42 m +	bruingrijze zware klei	ophogingslaag	>73 <71		
73	1,42 m +	1,46 m +	grijs zand	ophogingslaag	>74 <72		
74	1,46 m +		gelaagd pakket van schelpen, veen en klei	loophniveau	<73	NJ-43	>1500
75	0,55 m +	1,40 m +	kuil, opeenvolging van br. veen, klei gr. Zand, houtsnippers	kuil	>65 <62		
76	0,89 m +		muur, NZ	muur		NJ-47 NJ-53	
77	0,52 m +		muur, verschillende baksteenformaten	muur	>84	NJ-49	
78	0,66 m +		muur, verschillende baksteenformaten	muur	>79		
79	1,25 m +		muur	muur	>84 <78		
80	0,35 m +		fundering schouw	schouw	>82 =81		
81	0,24 m +		vloer, rode geglazuurde plavuizen, 21 x 21 x 2 / 2,3 cm, in mortel gemetseld	vloer	>82		

82	1,06 m +		muur, zijgevel	muur	<80		
83	1,27 m +	0,21 m +	muur, bekleed met wandtegels, staat op plavuizenvloer S 85		>85	NJ-52	>1675
84	0,20 m +		d bruingrijs zwart zand + hk, brandlaag / vloerniveau, doorsneden door insteek van muur S 77, wp 5 vlak 1 en 2	looptniveau	<77	NJ-54	1625-1650
85	0,21m +	0,00 m	vloer aan noord-, oost- en westzijde begrensd door muur (rode baksteen 19 x 9 x 4 cm). Rode geglaazuurde plavuizen 21 x 22 x 2,7 cm, ligt onder muur S 83	vloer	>87 <83		
86	0,23 m +		palen(fundering) onder muur S 76, wp 5 vlak 2	palen	<76		>1515
87	0,07 m +		vloer, rode plavuizen 12 x 12 x 2,5 cm, wp 5 vlak 3	vloer	=88 <85		>1575
88	0,03 m +	0,83 m +	houten planken en palen, wp 5 vlak 3.	bekisting	>90 =87	NJ-57 NJ-58 NJ-59 NJ-61 NJ-62	1500-1600
89	0,02 m +	0,07 m +	d grijszwart venig zand	ophogingslaag	>87		
90	0,13 m +	0,30 m +	d grijze zandige klei	insteek bekisting	>96 <88		
91	0,07 m +		half /eensteensmuur rond vloer S 87	muur	=87		
92	0,70 m +	0,80 m +	d gr zandige klei + schelp + bs + puin	ophogingslaag	<97	NJ-55 NJ-56	
93	0,60 m +	0,70 m +	schoon grijs zand	ophogingslaag	<97		
94	0,45 m +	0,60 m +	gr klei + schep + veenbrokken	ophogingslaag	>93 <97		
95	0,32 m +	0,37 m +	compact scheppakket	looptniveau	>94 <96		
96	0,05 m +	0,35 m +	d br venig zand	ophogingslaag	>94 < 91		
97	0,37 m +	0,40 m +	d br venig zand	ophogingslaag	>94 < 95		
98	0,10 m +		eensteens putmantel, wp 5 vlak 2	water / beerput			
99	0,25 m +		vloer, rode plavuizen 12 x 12 x 2,5 cm, wp 1 vlak 3	vloer	< 6		1500-1600
100	0,62 m +		gr z + as + puin, puinfundering onder bak S 77	puinfundering		NJ-67	1675-1725
101	1,40 m +		eensteensmuur, wp 3 vlak 1	zijgevel Jonkerstraat 8	=41 <40		

Bijlage 2 Vondsten

vnr	object	S	N	MAE	materiaal	object	kenmerken	dev sys	datering
1				1	bouwceramiek	wandtegel	13,1 x 13,1 x 1,5 cm , wit		
1			3	1	glas	naambord	gegraveerd, beschilderd		1900-1950
1	NJ-1-1			1	bouwceramiek	wandtegel	geel, 13 x13 x 1,3 cm, hoek: ossenkop, afb: bisschop		1625-1650
1	NJ-1-2			1	steengoed: Duitsland	zuigfles	met stempel "BABY DRGM"		1900-1950
1	NJ-1-3			1	glas	mosterdpot	medicijnflesje		1900-1950
1	NJ-1-4			1	glas	fles	met letters: L v B & A		1900-1950
1	NJ-1-5			1	glas	fles	medicijnflesje		1900-1950
2		1	1	1	roodbakkend	vuurklok			1750-1800
2		1	8		eco: bot	bot			
2		1	13	3	pijpaarde	rookpijp	11 stelen, 2 ketels		1750-1800
2	NJ-2-1	1		1	bouwceramiek	wandtegel	13,2 x 13,2 x 0,8 cm mangaan, Pluis A01 11 08 (blz 251)		1800-1830
3		2	1		pijpaarde	rookpijp	ovoide, Gouda, hm: scheepje (Duco 2003, 147)		1800-1900
3		2	5	5	bouwceramiek	wandtegel	13,2 x 13,2 x 0,8 cm mangaan, Pluis A01 11 08 (blz 251)		1800-1830
4		3		1	bouwceramiek	baksteen	roodbruin, 23 x 11 x 4 cm		
5		6		1	bouwceramiek	baksteen	oranjebruin, 19,2 x 9,5 x 3,7 cm		
5	NJ-5-1	6	1	1	hout	handgreep	handgreep schep		1700-1800
5	NJ-5-2	6	1	1	hout	bezem	heidebezem, compleet met twijgjes rondom, gevriesdroogd		1700-1750
6		3		1	bouwceramiek	baksteen	paars, 22,7 x 9,5 x 4,5 cm		
7		5		1	bouwceramiek	baksteen	oranje, 18,6 x 9,2 x 3,8 cm		
8		4		1	bouwceramiek	baksteen	oranje, 18,6 x 9,5 x 3,7 cm		
9		12		1	leer	riem	riempje met gaatjes		1700-1800
9		12		1	metaal: koperlegering	gesp			1700-1800
9		12		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 53-gekroond (Duco 2003, 193); bm: wapen Gouda + s		1740-1800

9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: N-gekroond (Duco 2003, 153); S. Treurniet	1722-1760
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: VR-gekroond (Duco 2003, 165); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 222 (Duco 2003, 198); G. van de Kind	1749-1784
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 37-gekroond (Duco 2003, 191)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 4-gekroond (Duco 2003, 187); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 27-gekroond (Duco 2003, 190); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 19-gekroond (Duco 2003, 198); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm:68-gekroond (Duco 2003, 195); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 73-gekroond (Duco 2003, 195); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; ketelbasis in knorrenmotief; bm: wapen Gouda	1740-1785
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 16-gekroond (Duco 2003, 188)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: L-gekroond (Duco 2003, 152)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 31-gekroond (Duco 2003, 190)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 39-gekroond (Duco 2003, 195); bm: stip	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: keizerskroon (Duco 2003, 125); bm: wapen Gouda + 2 stippen	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: eierkorf (Duco 2003, 140)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: 81-gekroond (Duco 2003, 196)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: man bij de karn (Duco 2003, 134); bm: wapen Gouda + s; F. Arije Glas	1737-1770
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: man op kwakel (Duco 2003, 134); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: voetboog (Duco 2003, 144); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: kraan-gekroond (Duco 2003, 141); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: stoel (Duco 2003, 141)	1740-1762
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: drie sterren-gekroond (Duco 2003, 149); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: 20-gekroond; bm: stip	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: trekpot (Duco 2003, 138)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: AR monogram-gekroond (Duco 2003, 164)	1740-1776
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: hand (Duco 2003, 145)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: HHH (Duco 2003, 174); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: 2-gekroond (Duco 2003, 187)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: SB-gekroond (Duco 2003, 156)	1740-1800

9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: zittende beer (Duco 2003, 129); bm: wapen Gouda + s	1740-1783
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: F-gekroond (Duco 2003, 152); bm: wapen Gouda; J. van Rijswijk	1741-1782
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: ABC (Duco 2003, 172); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: GN-gekroond (Duco 2003, 163); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: LD-gekroond (Duco 2003, 157); L. Donker	1739-1753
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: D (Duco 2003, 151); J. van Leeuwen	1729-1755
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: 12-gekroond (Duco 2003, 188)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: 18-gekroond (Duco 2003, 189)	1740-1800
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: springende hond-gekroond (Duco 2003, 130); D. van Hoorn	1740-1755
9	12	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 76-gekroond (Duco 2003, 196); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	2	hout	stop	houten stoppen, afgevoerd	1700-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: 53-gekroond; bm: wapen Gouda (Duco 2003, 189)	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; reliefmerk: TD-gekroond (Duco 2003, 158)	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: PP-gekroond (Duco 2003, 164); J. Hopkooper	1729-1770
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: KP-gekroond (Duco 2003, 164); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: IWI (Duco 2003, 175); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: TI-gekroond (Duco 2003, 161); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: wapen van Zutphen (Duco 2003, 124); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: both (Duco 2003, 131); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: liggende leeuw (Duco 2003, 123); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: visser (Duco 2003, 134); bm: wapen Gouda + s	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: trompetter (Duco 2003, 134)	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: landman (Duco 2003, 134); bm: stip	1736-1778
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: K (Duco 2003, 152); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	2	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 75-gekroond (Duco 2003, 195)	1740-1800
9	12	3	glas	kraal		1700-1800
9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: FG-gekroond (Duco 2003, 158); F. Vergeer	1728-1771
9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 22-gekroond (Duco 2003, 189); bm: wapen Gouda	1740-1800
9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: WP-gekroond (Duco 2003, 164)	1740-1800
9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: M-gekroond (Duco 2003, 153); bm: wapen Gouda	1740-1800

9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 60-gekroond (Duco 2003, 194); bm: wapen Gouda + s	1740-1800		
9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: komfoor-gekroond (Duco 2003, 139); bm: wapen Gouda	1740-1800		
9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: wereldkloot (Duco 2003, 125); bm: stip; B. Valé	1740-1760		
9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: drie potjes (Duco 2003, 139); bm: wapen Gouda + s	1740-1780		
9	12	3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 82-gekroond (Duco 2003, 196); bm: wapen Gouda	1740-1800		
9	12	4	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: kruispijp-gekroond (Duco 2003, 139)	1740-1770		
9	12	5	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: SS-gekroond (Duco 2003, 167); bm: wapen Gouda; C.S.de Jong	1733-1781		
9	12	6	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: krijgsman (Duco 2003, 136); bm: wapen G + s	1743-1800		
9	12	10	metaal: ijzer	spijker	afgevoerd	1700-1800		
9	12	13	kurk	kurk	13 kurken; afgevoerd	1700-1800		
9	12	16	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: drie ruiten-gekroond (Duco 2003, 150); bm: wapen Gouda + s	1740-1800		
9	12	28	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; merken onleesbaar	1740-1800		
9	12	50	metaal: koperlegering	naald	naalden	1700-1800		
9	12	75	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: boogkooi (Duco 2003, 147); (bm: wapen Gouda + s); J. Soufree	1740-1760		
9	12	1	metaal: tin	lepel	fragment van lepel-heft	1700-1800		
9	12	1	1	bouwceramiek	dakpan	1700-1800		
9	12	1	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom	f-kop-?	1700-1800	
9	12	1	1	faience: Noordelijke Nederlanden	theepot	randfragment van theepot	1700-1800	
9	12	1	1	faience: Noordelijke Nederlanden	vergiet	f-ver	1600-1750	
9	12	1	1	faience: Noordelijke Nederlanden	zalfpot	f-zal-1	1650-1750	
9	12	1	1	glas: kleurloos	drinkglas	stam met nobus; gl-kel-2	1700-1800	
9	12	1	1	glas: krijtglas	drinkglas	kelkglazen	gl-kel-1	1700-1800
9	12	1	1	glas: krijtglas	drinkglas	stam van luchtslingerglas; gl-kel-2	1725-1750	
9	12	1	1	glas: Waldglas	drinkschaal	bodem van een medicijnflesje	1700-1800	
9	12	1	1	grijsbakkend		ijzertijdscherf, verspoeld		
9	12	1	1	industrieel: Engeland	kom	kom	1750-1800	
9	12	1	1	industrieel: Engeland			1750-1800	
9	12	1	1	majolica: Noordelijke Nederlanden	bord	m-bor-12	1650-1750	
9	12	1	1	porselein: China	bord	p-bor-	1700-1800	

9	12	1	1	porselein: China, capucijner	kop	plooiwand	p-kop-6 (?)	1700-1800
9	12	1	1	porselein: Duitsland				1750-1800
9	12	1	1	roodbakkend	kom	rand kom		1700-1800
9	12	1	1	roodbakkend	pispot	rand pispot		1700-1800
9	12	1	1	steengoed: Duitsland, Westerwald	fles	cilindrische fles		1750-1800
9	12	2	1	faience: Noordelijke Nederlanden	schotel	Schoteltje	f-bor-?	1650-1750
9	12	2	1	industrieel: Engeland, redware	theepot	tuit en rand	ir-the-?	1750-1775
9	12	2	1	roodbakkend	bakje		r-kop-4	1675-1800
9	12	2	2	witbakkend: groen	steelkom	steel	w-stk,	1700-1800
9	12	3	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom	kommetje		1700-1800
9	12	3	1	glas: loodglas	fles	fragmenten 8-kantige fles		1700-1800
9	12	3	1	porselein: China, capucijner			p-kop-1	1700-1800
9	12	3	2	steengoed: Duitsland, Westerwald	kan		s2-kan-?	1600-1625
9	12	3	3	roodbakkend		oren		1700-1800
9	12	4	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom		f-kop-2	1700-1750
9	12	4	2	porselein: China	kop		p-kop-1	1725-1775
9	12	4	4	roodbakkend	grape	poten		1700-1800
9	12	5	1	industrieel: Engeland, redware	kwispedor		ir-kwi-1	1750-1775
9	12	5	1	porselein: Duitsland				1750-1800
9	12	5	1	roodbakkend	steelkom		r-stk-3	1700-1800
9	12	5	3	glas	fles	fragmenten medicijnflesjes		1700-1800
9	12	5	3	industrieel: Engeland, creamware	schotel		iw-bor-	1760-1800
9	12	5	4	faience: Noordelijke Nederlanden	kom	bodem kom	f-kom-?	1650-1750
9	12	5	5	faience: Noordelijke Nederlanden	kom		f-kop-1	1700-1800
9	12	6	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom		f-kom-?	1700-1750
9	12	6	1	industrieel: Engeland, scratchware	kop	white saltglazed stoneware	s3-kop-1	1720-1800
9	12	6	1	porselein: China	kom		p-kom-	1700-1800

9	12	6	2	glas: loodglas	karaf	fragmenten van karafje		1700-1750
9	12	7		bouwceraamiek	dakpan			1700-1800
9	12	7	1	industrieel: Engeland	kop			1750-1800
9	12	7	1	steengoed: Duitsland, Westerwald	kan			1750-1800
9	12	7	3	roodbakkend	bord	rand		1700-1800
9	12	8	1	glas: Waldglas	roemerglas	fragmenten roemer		1650-1750
9	12	8	4	faience: Noordelijke Nederlanden	bord		f-bor-7	1700-1800
9	12	9	1	steengoed: Duitsland, Westerwald	kan		S2-kan-68 ?	1725-1775
9	12	10	1	witbakkend: mangaan	grape	loodglazuur, mangaan, tuit	w-gra-24	1700-1825
9	12	10	3	industrieel: Engeland, creamware	kop		iw-kop-1	1760-1800
9	12	11	1	industrieel: Engeland, creamware		kan	iw-kan-?	1760-1800
9	12	12	3	porselein: China				1700-1800
9	12	13		industrieel: Engeland, creamware		divers		1760-1800
9	12	13	3	faience: Noordelijke Nederlanden	kom		f-kom-2	1650-1750
9	12	13	3	industrieel: Engeland, creamware	kom		iw-kom-	1760-1800
9	12	13	10	glas	fles	fragmenten van cilinderflessen		1700-1800
9	12	14	5	glas: krijtglas	beker	gegraveerde fragmenten van bekers		1700-1800
9	12	14	12	glas: krijtglas	beker	bodems van bekers		1700-1800
9	12	16	12	steengoed	kan	diverse fragmenten, opspit?		1300-1550
9	12	17	15	faience: Noordelijke Nederlanden	kom	rand	f-kom-?	1650-1750
9	12	19	1	witbakkend: mangaan	grape	loodglazuur, mangaan, Bitter et al 1997, Ostkamp 1998	w-gra-22	1700-1800
9	12	19	9	faience: Amsterdam	bord	Overtoom?	f-bor-5	1700-1800
9	12	19	19	glas: krijtglas	drinkglas	bodems van kelkglasten		1700-1800
9	12	20	4	faience: Noordelijke Nederlanden	kom		f-kom-3	1650-1750
9	12	21	2	witbakkend: groen	grape		w-gra-22	1700-1800
9	12	21	4	roodbakkend	vuurtest		r-tes-2	1600-1800
9	12	21	8	porselein: China, capucijner			p-bor-	1700-1800
9	12	21	21	glas: krijtglas	drinkglas	stammen van 2-ledige kelkglasten; gl-kel-2		1700-1800

9		12	22	2	witbakkend: geel					1775-1800
9		12	23		faience: Noordelijke Nederlanden	bord	divers		f-bor-?	1700-1800
9		12	23	5	glas	fles	fragmenten vierkante voorraadflessen			1700-1800
9		12	23	23	metaal: ijzer	spijker	spijkers			1700-1800
9		12	27		porselein: China, capucijner		divers rand		p-kop-?,	1700-1800
9		12	29	29	glas: krijtglas	drinkglas	stammen van 6-kantige balluster kelkglazen, holle Silezische stam; gl-kel-6			1725-1750
9		12	38	17	porselein: China		diverse schotels		p-bor-	1700-1800
9		12	41		steengoed: Duitsland, Westerwald	pot	divers			1700-1800
9		12	50	14	porselein: China	kop				1700-1800
9		12	56		glas: krijtglas	drinkglas	fragmenten van bodems van kelkglazen			1700-1800
9		12	66		faience: Noordelijke Nederlanden		divers			1650-1750
9		12	72		bouwceramiek		tegelfragmenten			1650-1800
9		12	107		witbakkend: groen		divers			1700-1800
9		12	129		pijpaarde	rookpijp	fragmenten van ketels			1700-1800
9		12	135		porselein: China		divers, rand			1700-1800
9		12	176		roodbakkend		divers			1700-1800
9		12	254	19	glas: Waldglas	fles	fragmenten van uivormige flessen			1700-1800
9		12	427		glas: krijtglas	drinkglas	fragmenten van kelkglazen/bekers			1700-1800
9		12	443		glas	vensterglas	vensterglasfragmenten			1700-1800
9		12	3250		pijpaarde	rookpijp	fragmenten pijpestelen, 4,9 kg = ca. 3250 stuks			1700-1800
9	NJ-9-1	12	6	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom	2 horizontale oren		f-kom-2	1700-1800
9	NJ-9-2	12	3	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom	1 horizontaal oor		f-kom-2	1700-1800
9	NJ-9-3	12	1	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom			f-kop-2	1700-1800
9	NJ-9-4	12	1	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom	polychrome versiering		f-kop-1	1700-1800
9	NJ-9-5	12	8	1	faience: Noordelijke Nederlanden	miniatuur			f-pis-1	1700-1800
9	NJ-9-6	12	4	1	faience: Noordelijke Nederlanden	kom			f-kom-3	1700-1800
9	NJ-9-7	12	6	1	faience: Amsterdam	bord	Overtoom?		f-bor-5	1725-1775
9	NJ-9-8	12	9	1	faience: Amsterdam	bord	Overtoom?		f-bor-6	1750-1800

9	NJ-9-9	12	7	1	faience: Noordelijke Nederlanden	bord		f-bor-3	1700-1800
9	NJ-9-10	12	3	1	roodbakkend	deksel		r-dek-15	1700-1800
9	NJ-9-11	12	13	1	roodbakkend	komfoor	zie Bitter et al 1997, Bartels 1999, 683	r-kmf-2	1700-1750
9	NJ-9-12	12	1	1	roodbakkend	steelkom	zie 97haa3, B02	r-stk-14	1700-1800
9	NJ-9-13	12	15	1	roodbakkend	grape	wijde grape met scherpe knik bodem-wand, verticale wand, met dekselgeul	r-gra-53	1750-1825
9	NJ-9-14	12	4	1	roodbakkend: slib	kop		r-kop-35	1725-1775
9	NJ-9-15	12	3	1	roodbakkend: slib	bakje		r-kop-4	1675-1800
9	NJ-9-16	12		1	roodbakkend		komfoor, miniatuur	r-min	1700-1800
9	NJ-9-17	12		1	roodbakkend		r-ver, miniatuur	r-min	1700-1800
9	NJ-9-18	12	5	1	roodbakkend: slib, Nederrijn	bord	kruislingse strepen in slib	r-bor-10,	1700-1800
9	NJ-9-19	12	6	1	roodbakkend: slib, Nederrijn	bord	kruislingse strepen in slib	r-bor-10,	1700-1800
9	NJ-9-20	12	8	1	roodbakkend: slib, Nederrijn	bord	slib op spiegel, rode en groene slingers	r-bor-10,	1700-1800
9	NJ-9-21	12	18	1	witbakkend: groen	pan	kookpot, onder en zij geroet, 2 horizontale oren.	w-gra-36	1700-1800
9	NJ-9-22	12	21	1	steengoed: Duitsland, Westerwald	fles	P-kruik, kruis op buik	s2-kan-11	1675-1750
9	NJ-9-23	12	1	1	steengoed	knikker			1700-1800
9	NJ-9-24	12	1	1	steengoed	knikker			1700-1800
9	NJ-9-25	12	1	1	metaal: koperlegering	doos	onderkant tabaks/pillen-doosje		1700-1800
9	NJ-9-26	12	1	1	metaal: tin	lepel	lepeltje		1700-1800
9	NJ-9-27	12	1	1	metaal: koperlegering	speelmunt	speelmunt van Louis XV: kop met omschrift: LUD • XV • D • G • REX, andere kant boom met omschrift: IOH • ALBER • CHT • DOR • N • RE • PF		1715-1774
9	NJ-9-28	12	1	1	metaal: koperlegering	speelmunt	speelmunt van Louis XV: kop met omschrift: LUD • XV • D • G • REX, andere kant boom met omschrift: IOH • ALBER • CHT • DOR • N • RE • PF		1715-1774
9	NJ-9-29	12	1	1	metaal: lood	gewicht	verzwaring voor gordijn?		1700-1800
9	NJ-9-30	12	1	1	metaal: lood	sluiting	sluiting (geld-)beurs, lood-koper legering		1700-1800
9	NJ-9-31	12	5	1	industrieel: Engeland, redware	kop		ir-kop-1	1750-1775
9	NJ-9-32	12	4	1	witbakkend: geel	pot	als OBM-6-30 (1775-1800)	w-pot-	1775-1800
9	NJ-9-33	12	2	1	porselein: China, KhangXi			p-bor-6	1680-1720
9	NJ-9-34	12	3	1	porselein: China			p-bor-6	1700-1800
9	NJ-9-35	12	3	1	porselein: China			p-bor-6	1700-1800
9	NJ-9-36	12	2	1	porselein: China, capucijner		bovenglazuur beschildering floraal motief	p-bor-6	1700-1800

9	NJ-9-37	12	4	1	porselein: China, capucijner			p-kop-1	1700-1800
9	NJ-9-38	12	6	1	porselein: China	kop	schulp / accoladerand	p-kop-10	1700-1800
9	NJ-9-39	12	2	1	porselein: China	kop		p-kop-1	1725-1775
9	NJ-9-40	12	2	1	porselein: China	kop	als in Geldermalsen	p-kop-8	1725-1775
9	NJ-9-41	12	2	1	porselein: China	kop		p-kop-1	1700-1800
9	NJ-9-42	12	1	1	eco: been	mesheft	deel van mesheft		1700-1800
9	NJ-9-43	12	1	1	hout		figuratief uitgesneden stukje spaanhout		1700-1800
9	NJ-9-44	12	1	1	metaal: koperlegering	knoop			1700-1800
9	NJ-9-45	12		1	eco: been	knoop			1700-1800
9	NJ-9-46	12		1	eco: been	knoop			1700-1800
9	NJ-9-47	12		1	eco: been	knoop			1700-1800
9	NJ-9-48	12		1	eco: been	knoop			1700-1800
9	NJ-9-49	12		1	eco: been	knoop			1700-1800
9	NJ-9-50	12		1	hout	knoop			1700-1800
9	NJ-9-51	12		1	hout	knoop			1700-1800
9	NJ-9-52	12		1	hout	knoop			1700-1800
9	NJ-9-53	12		1	hout	knoop			1700-1800
9	NJ-9-54	12		1	hout	knoop			1700-1800
9	NJ-9-55	12		1	hout	knoop			1700-1800
9	NJ-9-56	12		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: man met tamboer (Duco 2003, 134); bm: wapen Gouda; J. de Munnik		1740-1748
9	NJ-9-57	12		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: man bij de karn (Duco 2003, 134); bm: wapen Gouda + s; F. Arije Glas		1737-1770
9	NJ-9-58	12		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: drie ruiten-gekroond (Duco 2003, 150); bm: wapen Gouda + s; H. Groenevelt		1740-1757
9	NJ-9-59	12		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: springende hond-gekroond (Duco 2003, 130); D. van Hoorn		1740-1755
9	NJ-9-60	12		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: wereldkloot (Duco 2003, 125); bm: stip; B. Valé		1740-1760
9	NJ-9-61	12		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: boogkooi (Duco 2003, 147); J. Soufree		1740-1760
9	NJ-9-62	12		1	hout	breipen	fragment breipen		1700-1800
9	NJ-9-63	12		1	hout	zool	deel van een houten schoenzool		1700-1800
9	NJ-9-64	12		1	hout	lepel	fragment lepel		1700-1800
9	NJ-9-65	12		1	leer	messchede	deel van een messchede		1700-1800

9	NJ-9-66	12		1	hout	kam				1700-1800
9	NJ-9-67	12		1	hout	heft	houten heft			1700-1800
9	NJ-9-68	12		1	hout	knoop				1700-1800
9	NJ-9-69	12		1	hout	heft	houten heftje			1700-1800
9	NJ-9-70	12	2	1	hout	doos	bodem spaandoosje			1700-1800
9	NJ-9-71	12	1	1	hout	lepel	fragment lepel			1700-1800
9	NJ-9-72	12	9	1	glas: krijtglas	beker	grote beker, hoogte: 18 cm, mondrand: 9,3 cm, standing:9 cm; rand gegraveerd; gravure op de wand: S, No 4.	gl-bek-25b		1700-1800
9	NJ-9-73	12	12	1	glas: Waldglas	fles	vierkante voorraadfles; hoogte:21,5 cm, bodem 5,5 x 5,5 cm	gl-fle-31		1750-1800
9	NJ-9-74	12	5	1	glas: krijtglas	beker	cilindrische beker met verticale facetten en vlakke bodem	gl-bek-26		1700-1800
9	NJ-9-75	12	1	1	textiel	beurs	deel beurs, samen met beugel NJ-9-30?			1700-1800
9	NJ-9-76	12	1	1	textiel	lint				1700-1800
9	NJ-9-77	12	1	1	textiel	lint				1700-1800
9	NJ-9-78	12	1	1	textiel: zijde	muil	brokaat; geborduurde punt van een muiltje			1700-1800
9	NJ-9-79	12	1	1	textiel: zijde	muil	brokaat; geborduurde punt van een muiltje			1700-1800
9	NJ-9-80	12	2	1	textiel		fragment, indet.			1700-1800
9	NJ-9-81	12			eco: haar, menselijk	haar	concentratie (afgeknipt) haar			1700-1800
9	NJ-9-82	12			eco: haar, menselijk	haar	concentratie (afgeknipt) haar			1700-1800
9	NJ-9-83	12			eco: haar, menselijk	haar	concentratie (afgeknipt) haar			1700-1800
9	NJ-9-84	12	13	1	witbakkend: groen	steelkom	als LIN1-24 (1700-25), OBM-9-40 (1750-75)	w-stk-7		1700-1775
9	NJ-9-85	12	1	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: komfoor-gekrond (Duco 2003, 139); bm: wapen Gouda; decor: 4 bustes: vlnr FREDERICUS K v PRUISE, (...) • CH • FRT SO • PRINSEN, ANNA • PRINC: V ORANIE, ( ) IN ( ) K v ENGELA			1740-1800
9	NJ-9-86	12	1	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: twee leeuwen(wapen van Gelderland, Duco 2003, 123); bm: wapen Gouda; decor: gekroonde dubbel bustes in cartouches van links naar rechts: heraldisch wapen, buste koning; omschrift: VIVAT DE PRINS EN, buste prinses: PRINCES (V • ORANI)			1740-1800
9	NJ-9-87	12	4	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: twee leeuwen(wapen van Gelderland, Duco 2003, 123); bm: wapen Gouda; decor: gekroonde dubbel bustes in cartouches van links naar rechts: heraldisch wapen, buste koning; omschrift: VIV(AT DE PR)INS EN, buste prinses: PRINCES V • ORANI			1740-1800
9	NJ-9-88	12	1	1	pijpaarde	rookpijp	fragment oranjepijp: AT de P()			1740-1800
9	NJ-9-89	12	1	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: twee leeuwen(wapen van Gelderland, Duco 2003, 123); bm: wapen Gouda; decor: gekroonde dubbel bustes in cartouches van links naar rechts: heraldisch wapen, buste koning; omschrift: VIVAT DE PRINS EN, buste prinses: PRINCES V • ORANI			1740-1775
9	NJ-9-90	12	1	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; fragment; decor: gekroonde dubbel bustes in cartouches van links			1740-1775

						naar rechts: heraldisch wapen, buste koning; omschrift: VIVAT DE PRINS EN, buste prinses: PRINCES (V • ORAN)I		
9	NJ-9-91	12	1	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: P-gekroond (Duco 2003, 153);decor: 4 bustes en 4 heraldische wapens, van links naar rechts: gekroonde buste, (...)KEY()ER, gekroonde buste, (...)SERIN	1740-1775
9	NJ-9-92	12	1	1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; fragment oranje pijp, gekroonde buste: PRINCES ()	1740-1775
10						VERVALLEN		
11		17		1	bouwceramiek	baksteen	paars, 18,3 x 8,4 x 4,1 cm	
12		20		1	bouwceramiek	baksteen	paarsrood, 21,4 x 10 x 5,3 cm	
13		20		1	bouwceramiek	baksteen	paars, 19,1 x 8,7 x 3,8 cm	
13	NJ-13-1	20		1	glas: Waldglas	fles		1700-1750
14		21		1	bouwceramiek	baksteen	appelbloesem, 18,6 x 8,9 x 4,3 cm	1600-1650
15		17		1	bouwceramiek	baksteen	geel, 18,3 x 8,7 x 4,3 cm	
16		16		1	bouwceramiek	plavuis	geglazuurd, 22 x 22 x 2,5 cm	
17						VERVALLEN		
18						VERVALLEN		
19		31		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: hand (Duco 2003, 145)	1740-1800
19		31		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: wereldkloot (Duco 2003, 125); B. Valé	1740-1760
19		31		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: BVB (Duco 2003, 170); bm: wapen Gouda	1740-1800
19		31		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: 82-gekroond (Duco 2003, 196); bm: stip	1740-1800
19		31		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: PP-gekroond (Duco 2003, 164); J. Hopkooper	1729-1770
19		31		2	hout	bezem	fragmenten van heidebezems; afgevoerd	1700-1800
19		31		3	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; indet.	1740-1800
19		31		8	pijpaarde	rookpijp	basistype 3; hm: boogkooi (Duco 2003, 147); J. Soufree	1740-1760
19		31	1	1	glas: kleurloos	drinkglas	randfragment van kelkglas met gegraveerde vis	1700-1800
19		31	1	1	glas: Waldglas	fles	fragment flessenhals	1700-1800
19		31	1	1	glas: Waldglas	fles	fragment cilinder-fles	1700-1800
19		31	5		pijpaarde	rookpijp	5 fragmenten van pijp- ketel	1700-1800
19		31	13	5	glas: kleurloos	drinkglas	fragmenten van kelkglasten	1700-1800
19		31	18	2	glas: Waldglas	fles	fragmenten fles	1700-1800
19		31	26		glas	vensterglas	fragmenten vensterglas	1700-1800
19		31	86		pijpaarde	rookpijp	86 steelfragmenten van rookpijp	1700-1800

19	NJ-19-1	31	1	1	metaal: tin	lepel	lepeltje		1700-1800
19	NJ-19-2	31	2	1	natuursteen: leisteen	griffel	griffel, schrijfstok		1700-1800
19	NJ-19-3	31		1	hout	kegel	fragment van een kegel		1700-1800
19	NJ-19-4	31		1	hout	lokeend	kop van een lokeend		1700-1800
19	NJ-19-5	31		1	hout	borstel			1700-1800
19	NJ-19-6	31		1	hout	speelpop			1700-1800
19	NJ-19-7	31	2	1	hout	speelpop			1700-1800
19	NJ-19-8	31	3	1	leer	schoen	zool kinderschoen		1700-1800
19	NJ-19-9	31	23	1	glas: Waldglas	fles	ui-vormige fles	gl-fle-25	1700-1800
20			1	1	steengoed: Duitsland, Siegburg	kan			1450-1500
20			2	1	steengoed: Duitsland, Aken	kan			1450-1500
21		20	1		hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-10		> 1618
22		6	1		hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-14		1673
23		27	1		hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-12		1718
24		32		1	bouwceramiek	baksteen	lichtbruin, 19,1 x 9,3 x 4,2 cm		
25		33		1	bouwceramiek	baksteen	roodbruin, 16,9 x 7,9 x 4,1 cm		
26		38		1	bouwceramiek	baksteen	roodbruin, 19 x 9,3 x 4,6 cm		
27		39	1	1	bouwceramiek	baksteen	rood, 19 x 9,5 x 3,5 cm		
28		40		1	pijpaarde	rookpijp	basistype 2: dubbelconisch, reliëffmerkt: Al-gekrond (Duco 2003, 160); A. J. van der Aerde		1655-1674
29		41		1	bouwceramiek	baksteen	roodbruin, 19,1 x 9,3 x 4,4 cm		
30		53	1	1	steengoed: Duitsland, Siegburg	kan			1450-1500
31		48	1		roodbakkend: slib	bord			1500-1550
31		48	2		steengoed: Duitsland, Siegburg	kan			1500-1550
31		48	22		roodbakkend	divers			1550-1600
32		47	5		roodbakkend	divers			1500-1600
33		42	1	1	roodbakkend	kom			1550-1600
34			2	1	bouwceramiek	daktegel	met brandsporen		
35			1	1	bouwceramiek	wandtegel			
36		36	1		roodbakkend	bloempot			

37	NJ-37-1	41	1	1	bouwceramiek	wandtegel	12,9 x 12,9 x 1,5 cm, hoek: ossenkop, afb: vaas met bloemen	1625-1650
37	NJ-37-2	41	1	1	bouwceramiek		12,9 x 12,9 x 1,5 cm, hoek: ossenkop, afb: vaas met bloemen	1625-1650
37	NJ-37-3	41	1	1	bouwceramiek		12,9 x 12,9 x 1,5 cm, hoek: ossenkop, afb: vaas met bloemen	1625-1650
37	NJ-37-4	41	1	1	bouwceramiek		12,9 x 12,9 x 1,5 cm, hoek: ossenkop, afb: vaas met bloemen	1625-1650
37	NJ-37-5	41	1	1	bouwceramiek		12,9 x 12,9 x 1,5 cm, hoek: ossenkop, afb: vaas met bloemen	1625-1650
37	NJ-37-6	41	1	1	bouwceramiek	wandtegel	12,9 x 12,9 x 1,5 cm, hoek: ossenkop, afb: vaas met bloemen	1625-1650
37	NJ-37-7	41	1	1	bouwceramiek	wandtegel	12,9 x 12,9 x 1,5 cm, hoek: ossenkop, afb: vaas met bloemen	1625-1650
38		59	1		hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-8, geen resultaat	
39		59	1		hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-9	> 1574
40		59	1		hout: dendromonster	paal	dendromonster AMNJ-6	1605
41		59	1		hout: dendromonster	paal	dendromonster AMNJ-7, geen resultaat	
42		63	1		witbakkend			1525-1575
42		63	2		steengoed	kan		1525-1575
42		63	3		roodbakkend	grape		1525-1575
43		74		1	eco: schelpen			
43		74	1	1	roodbakkend	grape		1500-1550
43		74	1	1	roodbakkend	vuurklok		1500-1550
44		59	1	1	majolica: Noordelijke Nederlanden	bord	met noppen	1590-1610
45	NJ-45-1	56	1	1	bouwceramiek	wandtegel	12,8 x 12,8 x 1,3 cm, hoekmotief: geen, afb: 2 sjouwers (blauw)	1675-1700
46					VERVALLEN			
47		76		1	bouwceramiek	baksteen	bruinrood, 18,9 x 9,2 x 4,2 cm	
47		76		1	bouwceramiek	baksteen	appelbloesem, 18,8 x 9,2 x 4,3 cm	
48		77		1	bouwceramiek	baksteen	appelbloesem, 18 x 9,1 x 4 cm	
48		77		1	bouwceramiek	baksteen	geel, 15,5 x 7,8 x 3,9 cm	
49		77		1	bouwceramiek	baksteen	rood, 17,5 x 9 x 4,5 cm	
50		79		1	bouwceramiek	baksteen	rood, 17,5 x 8,2 x 3,8 cm	
51		80		1	bouwceramiek	baksteen	geel, 18,4 x 8,8 x 4 cm	
52	NJ-52-1	83		1	bouwceramiek	wandtegel	12,9 x 12,9 x 1,2 cm, hoek: geen, afb: man	1675-1700
52	NJ-52-2	83		1	bouwceramiek	wandtegel	12,9 x 12,9 x 1,2 cm, hoek: geen, afb: hert	1675-1700
52	NJ-52-3	83		1	bouwceramiek	wandtegel	12,9 x 12,9 x 1,2 cm, hoek: geen, afb: engel	1675-1700

52	NJ-52-4	83	1	bouwceramiek	wandtegel	12,9 x 12,9 x 1,2 cm, hoek: spinnenkop, afb: man	1675-1700
52	NJ-52-5	83	1	bouwceramiek	wandtegel	12,7 x 12,7 x 1,1 cm, hoek: spinnenkop, afb: kinderspel	1675-1700
52	NJ-52-6	83	1	bouwceramiek	wandtegel	12,9 x 12,9 x 1,2 cm, hoek: spinnenkop, afb: landschap	1675-1700
52	NJ-52-7	83	1	bouwceramiek	wandtegel	13,5 x 13,5 x 1,6 cm, hoek: lelie, afb: vaas met tulp	1625-1650
53		76	1	hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-13, geen resultaat	
54		84	4	1	roodbakkend	bakpan	1625-1650
55		92			roodbakkend		
56		92			steengoed: Duitsland, Siegburg		
57		88	1	hout: dendromonster	paal	dendromonster AMNJ-1	
58		88	1	hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-4	
59		88	1	hout: dendromonster	paal	dendromonster AMNJ-2	
60		87	1	bouwceramiek	plavuis	geglazuurd, 12,2 x 12,2 x 2,9 cm	
61		88	1	roodbakkend	grape		1500-1600
62		88	1	hout: dendromonster	paal	dendromonster AMNJ-3	
63		88	1	hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-5	> 1515
64		87	1	eco: bot	bot		
64		87	1	roodbakkend	bord	met slibspiegel	1575-1625
64		87	1	roodbakkend	olielamp		1590-1610
64		87	4	roodbakkend	divers		1575-1625
65		20	1	hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-11	
66		76	1	hout: dendromonster	plank	dendromonster AMNJ-15	
67	NJ-67-1	100	1	bouwceramiek	wandtegel	12,7 x 12,7 x 1 cm, hoek: spinnenkop, afb: zeewezen	1675-1700
68		27	1	bouwceramiek	baksteen	bruin, 23,4 x 11,5 x 4,5 cm	

Bijlage 3 Deventer systeem catalogus

In de catalogus zijn 38 objecten opgenomen die een (vrijwel) compleet profiel hebben en als 'archeologisch compleet' beschouwd worden. Bij de beschrijving is gebruik gemaakt van het 'Classificatiesysteem voor Laat- en Post Middeleeuws Aardewerk en Glas', beter bekend onder de benaming 'Deventer systeem'. Deze typologie, die de periode 1250-1900 omvat, is voor het eerst toegepast in de publicatie van een Deventer vondstcomplex in 1989.³³ Sindsdien heeft het binnen Nederland brede navolging gehad. De opzet is als volgt, het materiaal wordt geassocieerd naar baksel (materiaalsoort), specifiek model en vorm. De geregistreerde informatie is eenvormig en omvat de volgende aspecten:

- 1a vondstnummer
- 1b vondstcontext (complexdatering)
- 2 code van het type
- 3 objectdatering
- 4a maten in centimeters (grootste diameter / hoogte en diameter voet)
- 4b beschrijving van het type
- 5a baksel / materiaalsoort
- 5b kleur / glazuur
- 5c beschrijving van de decoratie
- 5d diversen
- 6a bodem
- 6b oor / steel
- 6c compleetheid
- 7 functie
- 8 productiecentrum
- 9 literatuur

(alle afbeeldingen zijn - tenzij anders vermeld - schaal 1:4)

36 De inhoud van de beerkuil S12

³³ Clevis, Kottman 1989.

1

- 1a NJ-9-22
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 s2-fle-11
- 3 1675-1750
- 4a 13 / 26,7 / 7,7
- 4b 'P-kruik', iets bolle fles met cilindrische nek en verdikte lip, ribbel op hals
- 5a steengoed
- 5b zoutglazuur
- 5c blauw kruis op schouder, blauwe vlek op hals
- 5d
- 6a standvoet
- 6b 1 vertikaal lintoor
- 6c vrijwel compleet
- 7 mineraalwaterfles
- 8 Duitsland, Westerwald
- 9 Bartels 1999; Gaimster 1997, 135

2

- 1a NJ-9-18
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-bor-10
- 3 1700-1800
- 4a 18,5 / 3 / 9,5
- 4b diep bord met platte bodem en verdikte rand met lip aan de binnenzijde
- 5a rood aardewerk
- 5b inwendig loodglazuur, slib
- 5c slib: kruislingse witte strepen
- 6a standvlak
- 6c archeologisch compleet
- 7 bord
- 8 Duitsland Nederrijn
- 9

3

- 1a NJ-9-19
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-bor-10
- 3 1700-1800
- 4a 18,3 / 2,4 / 10,5
- 4b diep bord met platte bodem en verdikte rand met lip aan de binnenzijde
- 5a rood aardewerk
- 5b inwendig loodglazuur, slib
- 5c slib: kruislingse witte strepen
- 6a standvlak
- 6c archeologisch compleet
- 7 bord
- 8 Duitsland Nederrijn
- 9 Bartels 1999, 649; Baart et al 1986

4

- 1a NJ-9-20
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-bor-10
- 3 1700-1800
- 4a 19,9 / 2,7 / 11
- 4b diep bord met platte bodem en verdikte rand met lip aan de binnenzijde
- 5a rood aardewerk
- 5b inwendig loodglazuur
- 5c inwendig geel met groene en rode geschilderde slingers
- 5d
- 6a standvlak
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 bord
- 8 Duitsland, Nederrijn
- 9

5 (1:2)

- 1a NJ-9-10
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-dek-15
- 3 1700-1800
- 4a 10,2 / 2,9 / -
- 4b massief deksel met bolle onderzijde en knop
- 5a rood aardewerk
- 5b geheel loodglazuur
- 5c groene vlek koperoxide
- 5d
- 6a
- 6b grijpknop
- 6c archeologisch compleet
- 7 deksel
- 8 Nederland
- 9

6

- 1a NJ-9-13
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-gra-53
- 3 1750-1825
- 4a 22 / 10,4 / -
- 4b wijde grape met scherpe knik van bodem naar verticale wand, dekselgeul
- 5a rood aardewerk
- 5b geheel loodglazuur, geheel oranje-gele dekkingslaag
- 5c
- 5d
- 6a 3 poten
- 6b 2 horizontale worstoren
- 6c archeologisch compleet
- 7 grape (perenpot)
- 8 Nederland
- 9

7

- 1a NJ-9-11
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-kmf-2
- 3 1700-1750
- 4a 24,8 / 12,6 / 25,5
- 4b komfoor met scherpe knik bodem-wand, naar buiten geknikte rand, uitgesneden luchtgaten en 'poten' op de rand
- 5a rood aardewerk
- 5b uitwendig loodglazuur, inwendig beroet
- 5c
- 5d
- 6a 3 poten
- 6b 2 horizontale worstoren
- 6c archeologisch compleet
- 7 komfoor
- 8 Nederland
- 9

8 (1:2)

- 1a NJ-9-16
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-min-
- 3 1700-1800
- 4a 11,2 / 4,7 / -
- 4b miniatuur komfoor
- 5a rood aardewerk
- 5b uitwendig loodglazuur,
- 5c
- 5d
- 6a 3 poten
- 6b gaten in de wand met priem geprikt
- 6c archeologisch compleet
- 7 miniatuur, komfoor
- 8 Nederland
- 9

9

- 1a NJ-9-15
- 1b beerkuil (1725-1775))
- 2 r-kop-4
- 3 1675 – 1800
- 4a 12,9 / 7,8 / 7,8
- 4b kop met scherpe knik bodem-wand en rechte wand.
- 5a rood aardewerk
- 5b geheel loodglazuur
- 5c inwendig geel, slibversiering op wand
- 5d
- 6a standvoet
- 6b vertikaal worstoor
- 6c archeologisch compleet
- 7 kop
- 8 Nederland
- 9 Ostkamp et al 1998, 219

10

- 1a NJ-9-14
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-kop-35
- 3 1725-1775
- 4a 10,8 / 4,9 / 5,2
- 4b kop
- 5a rood aardewerk
- 5b geheel loodglazuur,
sterk verweerd
- 5c inwendig geel
- 5d
- 6a standing
- 6b horizontaal worstoor
- 6c vrijwel compleet
- 7 kop
- 8 Nederland
- 9

11

- 1a NJ-9-12
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-gra-53c
- 3 1700-1800
- 4a 18 / 10,3 / -
- 4b steilwandige steelkom met
scherpe knik bodem-wand,
uitgebogen rand met dekselgeul
- 5a rood aardewerk
- 5b inwendig loodglazuur
- 5c
- 5d uitwendig beroet
- 6a 3 poten
- 6b steel
- 6c vrijwel compleet
- 7 grape
- 8 Nederland
- 9

12 (1:2)

- 1a NJ-9-17
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 r-min-
- 3 1700-1800
- 4a 10 / 4,7 / -
- 4b miniatuur vergiet
- 5a rood aardewerk
- 5b geheel loodglazuur
- 5c
- 5d
- 6a 3 poten
- 6b 2 horizontale worstoren
- 6c archeologisch compleet
- 7 miniatuur, vergiet
- 8 Nederland
- 9

13

- 1a NJ-9-21
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 w-gra-36
- 3 1700-1800
- 4a 18,5 / 10,5 / -
- 4b wijde grape met scherpe knik van bodem naar verticale wand, uitgebogen rand met dekselgeul
- 5a wit aardewerk
- 5b inwendig loodglazuur met koperoxide
- 5c
- 5d uitwendig beroet
- 6a 3 poten
- 6b 2 horizontale worstoren
- 6c vrijwel compleet
- 7 grape/kookpot
- 8 Nederland
- 9

14

- 1a NJ-9-84
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 w-gra-36
- 3 1700-1775
- 4a 16,7 / 10,1 / -
- 4b steilwandige steelkom met scherpe knik van bodem naar verticale wand, uitgebogen rand met dekselgeul
- 5a wit aardewerk
- 5b inwendig loodglazuur met koperoxide
- 5c
- 5d uitwendig beroet
- 6a 3 poten
- 6b grijpsteel
- 6c vrijwel compleet
- 7 grape
- 8 Nederland
- 9

15

- 1a NJ-9-32
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 w-pot-15
- 3 1700-1800
- 4a 14,8 / 13,5 / 7,5
- 4b hoge bolle pot met naar buiten geknikte platte rand
- 5a wit aardewerk
- 5b geheel loodglazuur
- 5c geheel gele dekking (koperoxide)
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 pot
- 8 Nederland
- 9

16

- 1a NJ-9-9
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-bor-3
- 3 1725-1775
- 4a 22,5 / 4 / 11
- 4b afgerond bord met platte bodem en vrij brede vlag
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur, onderglazuur blauw
- 5c
- 5d
- 6a
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 bord
- 8 Nederland, Amsterdam?
- 9

17

- 1a NJ-9-7
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-bor-5
- 3 1725-1775
- 4a 22,3 / 2,9 / 11,2
- 4b afgerond bord met platte bodem en smalle vlag
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur, onderglazuur blauw
- 5c spiegel: vaas en pot met bloemen
- vlag: florale motieven
- 5d
- 6a standvlak
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 bord
- 8 Nederland, Amsterdam?
- 9

18

- 1a NJ-9-8
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-bor-6
- 3 1725-1775
- 4a 22,5 / 2,6 / 12,2
- 4b afgerond bord met knik spiegelvlak, platte vlag en afgedraaide standring
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur, onderglazuur blauw
- 5c spiegel: vaas en pot met bloemen, vlag: vakverdeling
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c vrijwel compleet
- 7 bord
- 8 Nederland, Amsterdam?
- 9

19

- 1a NJ-9-1
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-kom-2
- 3 1700-1800
- 4a 16 / 5,6 / 7,3
- 4b afgeronde kom met kraagrand, op standring
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur
- 5c
- 5d
- 6a standring
- 6b 2 horizontale worstoren
- 6c archeologisch compleet
- 7 kom
- 8 Nederland
- 9 Baart et al 1986, 98

20

- 1a NJ-9-2
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-kom-2
- 3 1700-1800
- 4a 16 / 6,7 / 7,5
- 4b afgeronde kom met kraagrand, op standring
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur
- 5c
- 5d
- 6a standring
- 6b 1 horizontaal worstoor en kleine schenklip
- 6c archeologisch compleet
- 7 kom
- 8 Nederland
- 9 Gawronski, Jayasena 2008

21

- 1a NJ-9-6
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-kom-3
- 3 1700-1800
- 4a 10,7 / 4,2 / 5,2
- 4b afgeronde kom met uitgebogen rand, op standring
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur
- 5c
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c compleet
- 7 kom
- 8 Nederland
- 9

22 (1:2)

- 1a NJ-9-4
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-kop-1
- 3 1700-1800
- 4a 6,8 / 3,5 / 3,1
- 4b licht afgeronde kop met rechte rand, op standring
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur, onderglazuur polychroom
- 5c uitwendig: florale motieven
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 kop
- 8 Nederland
- 9

23 (1:2)

- 1a NJ-9-3
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-kop-2
- 3 1700-1800
- 4a 6,7 / 3,7 / 2,9
- 4b steilwandige kop met uitgebogen rand, op standring
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur
- 5c
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 kop
- 8 Nederland
- 9

24 (1:2)

- 1a NJ-9-5
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 f-pis-1
- 3 1700-1800
- 4a 11,5 / 6,4 / 6,6
- 4b miniatuur pispot
- 5a faience
- 5b geheel tinglazuur
- 5c
- 5d
- 6a standring
- 6b 1 vertikaal oor
- 6c archeologisch compleet
- 7 pispot
- 8 Nederland
- 9 Baart et al 1986, 98; Gawronski en Jayasena 2008, 15

25

- 1a NJ-9-33
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-bor-6
- 3 1680-1720
- 4a 11,9 / 2 / 6,5
- 4b diep afgerond bord, zonder vlag met accoladerand/golfrand, op standing
- 5a Chinees porselein
- 5b onderglazuur blauw
- 5c inwendig: gestileerde bloemen in verschillende vakken, vogels; uitwendig: idem
- 5d
- 6a standing
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 schotel
- 8 China
- 9

26

- 1a NJ-9-34
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-bor-6
- 3 1700-1800
- 4a 11,7 / 1,9 / 6,7
- 4b diep afgerond bord, zonder vlag met rechte rand, op standing
- 5a Chinees porselein
- 5b onderglazuur blauw
- 5c inwendig: gestileerde takken en bloemen
- 5d
- 6a standing
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 schotel
- 8 China
- 9

27

- 1a NJ-9-35
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-bor-6
- 3 1700-1800
- 4a 11,9 / 2 / 6,5
- 4b diep afgerond bord, zonder vlag met rechte rand, op standing
- 5a Chinees porselein
- 5b onderglazuur blauw
- 5c inwendig: gestileerde bloemen, centraal medaillon met bloem, uitwendig: strepen
- 5d
- 6a standing
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 schotel
- 8 China
- 9

28

- 1a NJ-9-36
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-bor-6
- 3 1700-1800
- 4a 11,9 / 2 / 6,5
- 4b diep afgerond bord, zonder vlag met rechte rand, op standring
- 5a Chinees porselein
- 5b bovenglazuur beschildering floraal motief, capucijner waar
- 5c
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 schotel
- 8 China
- 9

29 (1:2)

- 1a NJ-9-37
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-kop-1
- 3 1725-1775
- 4a 7,2 / 4,2 / 3,9
- 4b kop met iets uitgebogen rand, op standring, zonder oor
- 5a Chinees porselein
- 5b onderglazuur blauw, capucijner waar
- 5c inwendig: landschap met man en huisje aan meer
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c vrijwel compleet
- 7 kop
- 8 China
- 9

30 (1:2)

- 1a NJ-9-39
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-kop-1
- 3 1725-1775
- 4a 7,6 / 3,9 / 3,3
- 4b kop met iets uitgebogen rand, op standring, zonder oor
- 5a Chinees porselein
- 5b onderglazuur blauw
- 5c uitwendig: eenden
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c vrijwel compleet
- 7 kop
- 8 China
- 9

31

- 1a NJ-9-41
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-kop-1
- 3 1700-1800
- 4a 7 / 4,1 / 3,1
- 4b kop met iets uitgebogen rand, op standring, zonder oor
- 5a Chinees porselein
- 5b onderglazuur blauw
- 5c uitwendig: bloementafreel
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c vrijwel compleet
- 7 kop
- 8 China
- 9

32

- 1a NJ-9-40
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-kop-8
- 3 1725-1775
- 4a 6,4 / 3,9 / 2,6
- 4b diepe kop met rechte rand, op standring, zonder oor
- 5a Chinees porselein
- 5b onderglazuur blauw
- 5c uitwendig: theehuisje en struiken
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c vrijwel compleet
- 7 kop
- 8 China
- 9

33

- 1a NJ-9-38
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 p-kop-10
- 3 1725-1775
- 4a 7,4 / 5 / 2,9
- 4b kop met accoladerand, op standring, zonder oor
- 5a Chinees porselein
- 5b onderglazuur blauw
- 5c uitwendig: landschap met boom
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c vrijwel compleet
- 7 kop
- 8 China
- 9

34 (1:2)

- 1a NJ-9-31
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 ir-kop-1
- 3 1725-1775
- 4a 7,3 / 3,4 / 3,4
- 4b kop met iets uitgebogen rand, op standring, zonder oor
- 5a industrieel rood aardewerk
- 5b geheel loodglazuur
- 5c
- 5d
- 6a standring
- 6b
- 6c fragment
- 7 kop
- 8 Engeland
- 9

35

- 1a NJ-9-72
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 gl-bek-25b
- 3 1700-1800
- 4a 9,3 / 18 / 9
- 4b cilindrische bovenaan uitlopende (a) of (b) beker, ook met verdikte bodem licht opgestoken, standvlak of standring
- 5a glas
- 5b kleurloos
- 5c golflijn rondom onder de rand; op de wand: S, No 4
- 5d radgravure
- 6a licht opgestoken bodem, pontilmerk
- 6b
- 6c archeologisch compleet
- 7 beker
- 8
- 9

36

- 1a NJ-9-73
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 gl-fle-31
- 3 1700-1800
- 4a 6,2 / 21,5 / 5,9
- 4b vierzijdige fles met cilindrische hals, opgestoken bodem met pontilmerk
- 5a glas
- 5b groen
- 6a licht opgestoken bodem, pontilmerk
- 6c archeologisch compleet
- 7 fles
- 8
- 9

37 (1:2)

- 1a NJ-9-74
- 1b beerkuil (1725-1775)
- 2 gl-bek-26
- 3 1700-1800
- 4a 8,4 / 9,4 / 5,2
- 4b dikwandige cilindrische of conische beker met verticale vlakken- of ribbenpatroon, standvlak of licht opgestoken vlakke bodem
- 5a glas
- 5b kleurloos
- 6a licht opgestoken bodem, pontilmerk
- 6c archeologisch compleet
- 7 beker
- 8 Duitsland, Bohemen
- 9

38

- 1a NJ-19-9
- 1b beerput (1725-1775)
- 2 gl-fle-25
- 3 1700-1800
- 4a 15,2 / 17,8 / -
- 4b bolvormige wijnfles met uitgezakte buik (uivormig) conisch opgestoken bodem met pontilmerk
- 5a glas
- 5b groen
- 5c
- 5d
- 6a opgestoken bodem, pontilmerk
- 6b
- 6c compleet
- 7 fles
- 8
- 9

AAR (Amsterdamse Archeologische Rapporten)

In druk verkrijgbaar via Stadsboekwinkel Amsterdam en www.halos.nl

Als PDF te downloaden op www.bma.amsterdam.nl

- AAR 1 Wonen aan een wagenplein. Archeologische opgraving Haarlemmerplein (2005)
- AAR 2 Tweede Kostverlorenkade. Inventariserend veldonderzoek (2006)
- AAR 3 Verschansen achter vuilnis. Inventariserend veldonderzoek Amstelstraat (2006)
- AAR 4 Scherven uit de Pottenbakkersgang. Archeologische opgraving Westerstraat (2003)
- AAR 5 In de schaduw van de VOC. Archeologische opgraving Rapenburg (2005)
- AAR 6 Beerputten en bedrijvigheid. Archeologische opgraving Konijnenstraat (2003)
- AAR 7 Zerken en graven in de Nieuwezijds Kapel. Inventariserend veldonderzoek Rokin (2005)
- AAR 8 Opgraving van een mikwe in de Nieuwe Synagoge. Jonas Daniël Meijerplein (2006)
- AAR 9 De Hallen. Inventariserend veldonderzoek Bilderdijkkade (2006)
- AAR 10 Een fontein in de Buitensingel. Archeologische begeleiding Leidseplein (2006)
- AAR 11 Diemen Tolbrug. Inventariserend veldonderzoek Muiderstraatweg (2006)
- AAR 12 Boezemgemaal Halfweg. Inventariserend veldonderzoek Wethouder van Essenweg (2006)
- AAR 13 Frans Ottenstadion. Inventariserend veldonderzoek Amstelveenseweg (2004)
- AAR 14 Archeologisch opgraving Vijzelstraat (2004)
- AAR 15 Aanplantingen in het IJ. Archeologische opgraving Martelaarsgracht (2003)
- AAR 16 Schuilkerk de Papagaai. Archeologische opgraving Kalverstraat (2004)
- AAR 17 De saillant van Het Blauwhoofd. Inventariserend veldonderzoek Van Diemenstraat (2006)
- AAR 18 De noordwestelijke oever van Oostenburg. Archeologische opgraving Oostenburgermiddenstraat (2006)
- AAR 19 Het Shell-terrein. Inventariserend veldonderzoek Grasweg (2004)
- AAR 20 Het RIVA-terrein. Inventariserend veldonderzoek Baarsjesweg (2005)
- AAR 21 De Ceintuurbaanpanden. Archeologische begeleiding Tweede Sweelinckstraat / Sint Willibrordusstraat (2006)
- AAR 22 Het Purperhoedenveem. Archeologische opgraving Oudezijds Voorburgwal (2004)
- AAR 23 Noord/Zuidlijn, locatie Rokin. Archeologische begeleidingen en opgravingen 2003-2006
- AAR 24 Sportpark Ronald McDonald, Inventariserend veldonderzoek Zunderdorpergouw (2007)
- AAR 25 N 44, De Keyzer. Inventariserend veldonderzoek Czaar Peterstraat (2008)
- AAR 26 Het Luycksterrein. Inventariserend veldonderzoek Overamstelstraat (2004)
- AAR 27 Oranjerie in Frankendael. Archeologische Opgraving Middenweg (2003)
- AAR 28 Serviesgoed uit een 18de-eeuwse beerput. Archeologische Opgraving Derde Weteringdwarstraat (2003)
- AAR 29 Profiel van de 17de-eeuwse stadswal, Archeologische begeleiding Marnixplein (2004)
- AAR 30 Bolwerk Oosterblokhuis. Archeologische Opgraving Prof. Tulpplein (2005)
- AAR 31 Van Amstelbocht tot Binnengasthuis. Archeologische Opgraving Oude Turfmarkt (2005)
- AAR 32 N 43 / Funenpark. Archeologische Begeleiding Cruquiuskade (2008)

- AAR 33 Het gemeentearchief terrein. Inventariserend Veldonderzoek Amsteldijk 67 (2009)
- AAR 34 Spaarndammerdijk 320. Inventariserend Veldonderzoek (2007)
- AAR 35 Wonen aan twee stegen. Archeologische Opgraving Paardenstraat (2004)
- AAR 36 Een 17de-eeuwse beerput in de grachtengordel. Archeologische Opgraving Keizersgracht 355 (2005)
- AAR 37 Noordoosthoek van een 13de-eeuws verdedigingswerk. Archeologische Opgraving Nieuwezijds Kolk (2006)
- AAR 38 Een dam rond 's Lands Dok. Archeologisch Opgraving Marineterrein Kattenburgerstraat (2005)
- AAR 39 Rust en Werk. Archeologische Begeleiding Amsteldijk 67 (2009)
- AAR 40 Pingenburg en Weltevrede. Archeologische Begeleiding Amstelpark-Oost (2009)
- AAR 41 Boerderij Zeldenrust. Inventariserend Veldonderzoek Houtbosch, Diemen (2005)
- AAR 42 Zeis onder het maaiveld. Archeologische Begeleiding Kolenkit Zuidelijk Veld Fase 1 (2009)
- AAR 43 Het Nieuwe Rijksmuseum. Archeologische Begeleiding Stadhouderskade (2009)
- AAR 44 Kelderwoningen en een beerput in de Lastage. Archeologische Opgraving Nieuwe Jonkerstraat (2007)

Colofon

AAR (Amsterdamse Archeologische Rapporten) 44 **Amsterdam 2010** **ISSN: 1872-5139**

Tekst:	Jerzy Gawronski, Ranjith Jayasena en Robrecht Vanoverbeke
Redactie:	Jerzy Gawronski
Veldwerk:	Arno van den Brand, Dieuwertje Duijn, Ranjith Jayasena, Arie van Muiwijk, Ron Tousain, Robrecht Vanoverbeke, Ronald Visser.
Tekeningen:	Ranjith Jayasena, Jos Kaarsemaker
Foto's:	Ranjith Jayasena en Wiard Krook
Vondstverwerking	Ranjith Jayasena, Robrecht Vanoverbeke
Vondstdeterminatie	Ranjith Jayasena, Jaap Kottman, Sebastiaan Ostkamp
Vormgeving:	BMA
Druk:	BMA

© Bureau Monumenten & Archeologie, Gemeente Amsterdam, 2010

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enigerlei andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BMA.